

Год. II.

Кн. IX—X.

ВИДЪЛИНА

МѢСЕЧНО СПИСАНИЕ

ЗА

ДУХОЗНАНИЕ

A 133
M68
24/

Редакторъ:

Д-ръ Мирковичъ

Урежда и издава:
Т. И. Бъчваровъ
СОФИЯ.

133
А 2068

24/

Х-ХІ лл

КЪМЪ АБОНАТИТЪ.

— Съобщаваме за знание, че „Видѣлина“ ще излиза и прѣвъ 1905 г. Молимъ всички абонати на миналата годишнина, които не сж си внесли още абонамента да побързатъ да сторятъ това, защото нѣма да изпращаме на тия, които не сж се издължили за II год. (1904), понеже така приключваме годината безъ да сме събрали потрѣбната сума за печатъ.

Съ тоя брой изпращаме покани до миналогодишнитѣ абонати съ молба да поканятъ и запишатъ свои познати за „Видѣлина“ и ни повърнатъ поканитѣ въ непродължително врѣме наедно съ абонаметната стойность.

Общинска читалищна
биб. № 1000

Отъ Редакцията.

Инв

252/2002

ОТКРИВА СЕ ПОДПИСКА ЗА СПИСАНИЕ

„ВИДѢЛИНА“

Година III

Сп. „Видѣлина“ е посветена за развитието на душата, умътъ и сърдцето. Въ него се помѣщаватъ статии по съврѣменната Психология и Духознание.

Годишния абонаментъ е 2 лева за 10 книжки отъ по 2 коли всѣкоя.

Абонаментитѣ се внасялъ направо ятъ «редакцията» на сп „Видѣлина“ — София.

Искайте покани за записване на нови абонати.

Отъ Редакцията.

ВИДЪЛНА

МЪСЕЧНО СПИСАНИЕ

ПОСВЕТЕНО

ЗА РАЗВИТИЕТО НА ДУШАТА, УМЪТЪ И СЪРДЦЕТО.

Странствуванията на единъ Духъ

отъ Кампана.

(прѣводъ отъ Английски.)

Читателю, ако и вие сте писателъ, навѣрно ще знаете оня мъченъ моментъ въ живота на писателя, когато той трѣбва да започва ново съчинение. Любитѣ и изпомачкани страници на стария ржкописъ вече сж изноцапани отъ кирливитѣ прѣсти на печатаря, скучнитѣ корекции вече сж внимателно прѣгледани, типографическитѣ погрѣшки напълно прокливани и осмивани, книгата обявена по вѣстницитѣ, послѣдната капка сила на авторството изсмукана, и съчинението вече пустнато по вълнитѣ на житейското море!

И тогава — друго трѣба да се почне!

Такова бѣше положението ми снощи. Внимателниятъ слуга постави на масата ми една дужина пера, цѣло тесте чисти листове хартия и слѣдъ като запали «срѣднощната ми ламба», отиде спокойно да си спи, очевидно безъ нѣкакво чувство на завистъ за моитѣ безсѣнни часове.

Колкото за мене — нито ми се спѣше, нито пишеше. Загърнатъ въ широкъ турски халатъ, съ наргиле, единътъ край на което, бѣше проснатъ върху пода, а другиятъ въ устата, азъ почти машинално поехъ струя отъ парфюмирания димъ и го пустнахъ на вѣнъ прѣзъ отворения прозорецъ, за да се смѣси съ чистия и прозраченъ въздухъ на прѣкрасната нощъ. Случайно хвърлихъ бързъ погледъ къмъ зеления вълненъ олтарь, върху който азъ трѣбаше да пожертвувамъ удоволствието на моята не желанна празнота, но скоро се

повърнахъ и загледахъ въ лунната панорама, що лѣжеше растлана прѣдъ мене.

Милионитѣ блѣстящи звѣзди, прѣснати по тъмно-синето небе надъ главата ми, всички бѣха отразени въ чистата вода на Неаполетанския заливъ, що миеше подножието на хълма, върху който бѣше построена моята къща. Тежкото мълчание на нощта се нарушаваше само отъ шумолението на вълнитѣ, когато тѣ разнасяха напрѣдъ назадъ край брѣжиятъ пѣськъ.

Азъ бѣхъ се забравилъ въ такива едни блѣнове каквито може да поради само една народна успокояваща картина, когато едно страшно, глухо шумоление отзадъ ми, ме накара да се обърна изненаданъ. Всичкитѣ пера върху масата мърдаха. Изпърво помислихъ, че това е нѣкой базуникъ, който, полѣганъ отъ блѣсъка на моята ламба, е попадналъ въ бела. Станахъ да го спася отъ опасността, но трѣбаше да се въспра очуденъ прѣдъ сцената, която се прѣдстави прѣдъ очитѣ ми.

Едно отъ моитѣ пера самѣ напустна групата на своитѣ другари, прѣгледа своя върхъ на ламбената свѣтлина, потопи се въ мастилото и започна да пише. Една голѣма капка мастило падна върху книгата, и перото захвърли себе си съ ожесточение въ най отдалечения кѣтъ на стаята. Съвсѣмъ изуменъ отъ очудване, азъ се отдрпнахъ назадъ на стола си. Друго едно перо стана, потопи своя край внимателно въ мастилицата и започна да тича по листа съ невѣроятна бързина; понѣкога се показваше като да се колѣбае, ще задраци една или двѣ думи, и ще продължи по-нататкъ. Когато единъ листъ се изпълваше, той се отмѣстваше самъ настрана, и другъ идваше на мѣстото му, като че ли мърданъ отъ нѣкое невидимо дихание. Когато едно перо се умаряше, падаше на покривката, и друго взимаше неговото мѣсто. Колко дълго това се продължава азъ незная; очитѣ ми бѣха заковани въ удивителната сцена безъ нѣкакъвъ опитъ да си обесня нейното значение. Най-послѣ едно перо завъртѣ на края и писа, съ главни букви, — *Край*.

Нищо по-нататкъ не стана и азъ, като сложихъ настрана отдавна изгасналото наргиле, що здраво държахъ прѣзъ всичкото врѣме въ неподвижитѣ си устни, седнахъ на стола до масата, събрахъ всичкитѣ написани листове, поставихъ ги въ редъ, и прочетохъ съ удивени очи слѣдното:

„Азъ съмъ единъ странствующъ духъ, единъ нещастенъ духъ; азъ се скитамъ безъ отдихъ изъ царството на про-странството, очаквайки тѣло; азъ хвърча на крилѣтъ на вѣтъра; азъ се губя изъ лазурното небо; азъ живѣ въ пѣс-нитѣ на птицитѣ; азъ се кпия въ блѣднитѣ лъчи на мѣсеца; азъ съмъ единъ странствующъ духъ.

„Азъ съмъ единъ вѣченъ духъ, подобно всички отъ моя родъ. Прѣзъ моитѣ множество фази на съществуване, азъ съмъ слушалъ много пъти моя родъ да бѣде прѣдметъ на разговоръ. Едни казваха „Духътъ не съществува“. Други отговаряха „Духътъ е безсмъртенъ“. Тѣ всички грѣшатъ — ние сме *вѣчни*. Ние сме съвѣчни съ Бога, отъ когото ние направо произлизаме; ние всички съставляваме части отъ неговото въздѣсящие, и най-послѣ ще се повърнемъ и ще се погълнемъ пакъ въ неговата есенция. Тѣзи, които пропо-вѣдватъ нашето вѣчно съществуване, само тѣ сж чули истинския гласъ на откровението.

Отъ момента на нашето отдѣлване отъ Него, отъ когото ние сме части, ние сме слизали много пъти на земята, прѣминавали сме прѣзъ поколения отъ мъртви, напущали сме безъ съжеление нашата земна частъ, и вѣчно сме прѣслѣдвали великата работа на собственото ни съвършенство прѣзъ разнитѣ стадии на човѣческо съществуване, къмъ които сме бивали врѣмено привързвани.

Когато сме освободени отъ тѣзи земни връзки, които тѣй много спхватъ и смиряватъ нашитѣ жаднения подиръ съвършеното, когато земната ни храмина се повърне въ праха, отъ гдѣто е дошла, когато получимъ нашата свобода, тогава Божеството ни открива истинската цѣль и край на нашитѣ стремления, тогава миналитѣ ни съществуванія се изправятъ прѣдъ нашитѣ очи. Ние виждаме тогава какъвъ прогресъ сме направили въ далечъ-отминалитѣ вѣкове; разбираме наградитѣ и наказаніята въздадени намъ въ радоститѣ и скърбитѣ на нашето земно съществуване; виждаме растене-то на нашия духъ въ всеко послѣдующо раждане. И тамъ ние жаднѣемъ за онова състояние на виспо блаженство, което ще достигнемъ само когато бждемъ свободни отъ на-шитѣ земни привързаности, ония блажени области, гдѣто на-шитѣ страсти ще бждатъ високо възвишени, любовта ни по-малко забравчива, щастието по продължително, чувствата по-

многочислени и по деликатни-тѣзи блажени области, които сж запазили за жилище само духоветѣ, които сж достигнали върха на светостта.

„Когато биваме изпращани назадъ да дадемъ животъ на едно ново човѣческо тѣло, ние изгубваме всѣко съзнание за нашитѣ минали съществувания; чувството на индивидуалностъ, което е било събудено у насъ, се изгубва, и нищо не остава освѣнъ едно пусто, сънливо въспоменание за миналото, което е причината на нашитѣ естествени симпатии и антипатии, и на това, което смъртнитѣ наричатъ „вродени идеи“.

„Азъ нѣма да говоря за всички същества, които съмъ оживявалъ; но прѣзъ послѣдното си раждане азъ прѣживѣхъ такава една мизерия, щото трѣбва да раскажа случката.

„Прѣди необмислената ми постѣпка що направихъ да изгубя тѣлото си, азъ живѣхъ между хората; и мнозина биха завидѣли на моята съдба, моето щастие и моята младостъ.

„Една приятелка на майка ми имаше дъщеря, която се казваше Маргарита. Съ нея ние сподѣляхме нашитѣ дѣтски игри. Ние бѣхме свързани единъ съ други съ връзкитѣ не само на обичта, но и на навика. Всички наши въздушни кули бѣха построени една до друга, ние говорѣхме за бъдащото като че ли ще го живѣемъ заедно; ние растѣхме единъ до други, и никога не мислѣхме, че може да живѣемъ нашето бъдаще раздѣлени, не ржка въ ржка.

„Моята възмъжалостъ се подкрадаваше — азъ станахъ на двадесетъ, тя на петнадесетъ. Бѣхъ изпратенъ, да направя моето пѣтишествие за една година и когато се завърнахъ едва можахъ да позная бившата си другарка. Азъ не виждахъ вече безхитросното, весело дѣте, което тѣй обичаше да се хвърля на колѣнѣтъ ми, и да ме третира като единъ по-старши братъ; прѣдъ мене стоеше една дѣвица, съ блѣдно, нѣкакъ неспокойно изражение, дѣвица съ първо събудени женски чувства. Азъ бѣхъ очуденъ отъ тази метаморфоза. Не бѣхъ още научилъ, че женитѣ достигатъ своята зрѣлостъ почти моментално, безъ никаква послѣдователна промѣна.

Всичко бѣще промѣнено. Азъ вече не я поправяхъ и укорявахъ за грѣшкитѣ ѝ, както по напрѣдъ; напротивъ, тя печелеше едно прѣвъзходство надъ мене, което забѣлѣзвахъ всѣки новъ денъ все по ясно. Близко до нея, моята весе-

лостъ бѣгаше отъ мене; азъ станахъ замисленъ и неспокоенъ; чувствата на моето сърдце бѣха тайна за мене. Азъ отидохъ и повѣрихъ моята тѣга на майка си.

„О, мила мамо“, чувствамъ като че ли не любя вече Маргарита, но все пакъ, повече отъ всѣки другъ пѣтъ, изпитвамъ желанието да бѣда близо до нея; тогава чувствата ми биватъ съвсѣмъ нови за мене, каквито досега никога не съмъ още познавалъ. Желая да ѝ говоря, а пѣкъ незнай какво да ѝ кажа“.

„Майма ми нищо не отговори, само ме поглади усмихната по главата.

„Единъ зименъ денъ, когато сиѣгътъ покриваше дълбоко земята, азъ сѣдѣхъ близо до огнището, съ погледъ впитъ въ пространството, и мисляхъ за Маргарита. Нѣкоква дълбока меланхолия плуваше надъ мене и азъ почувствахъ едно странно желание да умра.

„Това нервно безпокойство, което почувствувахъ тогава за първи пѣтъ, като че ли ме освѣти моментално подобно свѣткавица, що блѣсва втъмната нощъ; азъ видѣхъ ясно въ моето сърдце, и като скочихъ правъ, хвърлихъ се въ обятията на майка си, която старателно ме наблюдаваше втѣзи моментъ, и пошепнахъ въ ухото ѝ съ най дълбока въздишка името „Маргарита“.

„Тя се усмихна и като ме изглеждаше съ неизказана нѣжностъ, отговори: „Още сте твърди млади и двамата, дѣца мои; нека поне нѣколко години се минатъ още, и тогава ще видимъ“.

„Надвечеръ видѣхъ Маргарита; ние бѣхме сами. Азъ паднахъ на колѣнѣ прѣдъ нея, привихъ ржката ѝ до устнитѣ си, и казахъ и съ жаръ за любовта, що изпълваше цѣлото ми същество. Тя обърна погледа си настрана за единъ моментъ, послѣ прикова въ моето възбудено лице очитѣ си, мокри отъ сълзи и отговори: „азъ винаги съмъ ви любила“.

„Отъ него часъ една пълна промѣна стана съ нея. Тя се отнасяше къмъ мене съ въздръжаностъ пълна едновременно съ нѣжностъ и скромностъ. Всичкитѣ слѣди отъ първото ѝ дѣтинство сега се изгубиха и женствеността се разцвѣтѣ въ нея, като че ли магически.

„О, колко щастливи ние можахме да бѣдемъ ако моето неблагодарумие и любопитство не бѣха докарали на главата ми наказанията на небето!

„Азъ се гордѣхъ съ любовъта си. Азъ се стараяхъ да концентрирамъ въ това едничко чувство всичката енергия на моята младостъ; за мене моята любовъ стана ръководящия принципъ на моя животъ. Маргарита я виждахъ всеѣки денъ; обаче ми се струваше; че нашатъ срѣщи бѣха и рѣдки и къси. Мойто желание бѣше да ходя подирѣ ѝ, да я слушамъ, да я виждамъ непрекъснато. Вечерно врѣме когато бивахъ самъ, азъ прѣхвърляхъ прѣзъ ума си всичкитѣ подробности на прѣминалия денъ. Азъ повтаряхъ гласно, като се стараяхъ да подражавамъ гласътъ и произношението ѝ, всичко което тя бѣше ми казала прѣзъ часоветѣ, когато бѣхме заедно; спомняхъ си хилядитѣ нѣща, които бѣхъ мислилъ да ѝ казвамъ, но бѣхъ забравилъ, и тѣзи въспомѣнания възбуждаха моето сърдце като отъ една топла пригрѣдка; азъ се моляхъ за нѣкое чудо, което би ме прѣнесло на мѣстото гдѣто тя е; четѣхъ годинитѣ, мѣсецитѣ, днитѣ и часоветѣ що ни раздѣляха, и жаднѣяхъ за нея съ всичкитѣ горѣщи стрѣмления на младостта.

„Една вечеръ, слѣдъ като я бѣхъ слушалъ да пѣе, отидохъ си въ стаята цѣлъ разтреперанъ отъ вълнения, съ притиснати къмъ сърдцето нѣколко рози, които тя бѣше ми дала. Въ това трѣскаво състояние лѣгнахъ да спя, като поставихъ цвѣтята подъ възглавницата си за да имамъ приятни сѣнница.

„Но сънътъ бѣгаше отъ менъ; нѣкакво нервно възбуждане бѣше завладало ума ми. Затворихъ си очитѣ, но виждахъ цѣлъ облакъ златни искри да плуватъ наоколо. Цѣлъ горѣхъ отъ вълнения, и прѣзъ моя умственъ погледъ минаваха нѣкакви пусти и недѣйствителни сѣнки, които винаги вземаха образа на Маргарита.

„Ако отъ умора позадрѣмахъ, за една минутка, моитѣ сѣнница ме подлудѣваха, тѣй да се каже; ушитѣ ми се изпълваха съ най-диви мелодии, каквито никога по-напрѣдъ не бѣхъ чувалъ; сънътъ ми прѣдставляваше картини отъ онова врѣме, когато орисниците награждаваха новороденитѣ съ всеѣкакви добродѣтели и неподражаема хубостъ и се събудихъ за да съжелявамъ за оная епоха, когато магесниците сж можали да дадатъ такъвъ единъ прѣстенъ, който прави човѣка невидимъ, хелексири, които възбуждатъ любовъта, и секрети нѣкакви, които сж можали да понасятъ притежателитѣ имъ прѣзъ пространство.

Тогава ми се стори като да ми се даде една неизвѣстна сила; почувствувахъ, че съ едно гигантско усилие на волята, азъ бѣхъ могълъ да отдѣля моя духъ отъ тѣлото си и да го заведе при обекта на моята любовъ. Тѣй силно ме завлада тази идея, че почувствувахъ като да губя послѣдователно разума си. Лежахъ неподвиженъ отъ ужасъ. Обаче, една ми бѣше мисълта — да се отдѣля отъ себе си и да хвъркна при Маргарита.

„Утринното слънце изпълни стаята ми съ своето сияние; още не можахъ да заспя, но и не можахъ да се съпротивлявамъ повече на силата на моето желание, диктувано отъ любовитство, и, като се отдадохъ на чувствата, противъ които вече не бѣхъ въ сила да се боря, дадохъ достатъчно сила на волята си за да извърша чудото.

„Уви! азъ бѣхъ послушанъ — и отъ тогава послѣдваха всички мои нещастия.

„Тутакси азъ се почувствувахъ освободенъ отъ нѣкаква грамадна тѣжестъ, тѣлото ми прѣстана да се движи, а духътъ ми, въ своята ново-придобита свобода, хвъркна изъ стаята около това тѣло, на което прѣди малко той даваше животъ и което сега се показваше като да е обвито въ найдълбокъ сънъ. Азъ не закѣснѣхъ да се възползувамъ отъ случая да изпитамъ тази нова свѣрхчовѣческа способностъ, която току-що бѣхъ получилъ, и която бѣше съвсѣмъ вѣнъ отъ моето разбиране. Минахъ прѣзъ кѣщата, проврѣхъ се прѣзъ прорѣзитѣ на вратата и тѣй стигнахъ спалнята на майка си. Тя бѣше будна и четеше лежишкомъ на ранното слънце. Много бѣхъ очуденъ дѣто тя не показа и знакъ на изненадване за моето влизане. Отидохъ при огледалото, но не видѣхъ нищо; азъ нѣмахъ сѣнка. Наближихъ майка си, но тя не ме съзнаваше. Поставихъ се между очитѣ ѝ и книгата що четеше; тя не прѣстана да чете. Очевидно, азъ бѣхъ невидимъ, прозраченъ, неосезаемъ; азъ можахъ да виждамъ, да слушамъ, азъ можахъ да се радвамъ на всичката сила на моитѣ чувства, но не можахъ да проявя видимо нищо — бѣхъ едно дихание, една есенция, на кѣсо, моя собственъ духъ. Повърнахъ се въ стаята си; тѣлото ми още спѣше. Скочихъ на устнитѣ, пѣхнахъ се въ жилището си, и се събудихъ напълно.

„Слънцето се бѣше повдигнало високо и дневната свѣт-

лина изпѣлваше стаята ми. Бѣше вече твърдѣ късно да посѣтя Маргарита, затова чакахъ нощта съ нетѣрпение.

„Вечерята дойде, и съ нея множество тежки прѣдчувствия. Прѣсторихъ се на нерасположенъ за да мога да си отида въ стаята по-рано, и блѣдността на лицето ми помагаше въ случая. Майка ми ме придружи до стаята, даде ми обикновената си цалувка, и азъ останахъ самъ!

„За нѣкое врѣме останахъ неподвиженъ, бояйки се да погледна наоколо — *страхъ ме бѣше отъ мене си*. Цѣлъ треперахъ отъ идеята за единъ вторъ опитъ, но неспокойствието и любопитството побѣдиха чувството на трѣвога, Хвърлихъ се на кревата, оставихъ тѣлото да лежи безжизнено и хвъркнахъ къмъ домътъ на Маргарита.

„Едва бѣхъ стигналъ въ малката ѝ стаичка, когато тя влезе. Азъ отскочихъ въ една жгълъ, гдѣто не можахъ да бѣда виденъ, като забравихъ, че съмъ изгубенъ въ прозрачността на въздуха. Тя се изправи прѣдъ огледалото, шепнейки мелодията, която ми бѣше пѣла миналия день, и като взе гребена първо разпустна разкошната си коса надолу около раменетѣ си, послѣ ги сплете и зави около главата си. Слѣдъ това, като се вгледа внимателно въ огледалото, развали всичко що бѣше направила, казвайки си:

— „Не изглеждамъ тъй добръ, пъкъ и той прѣдпочита да е нагласена повече свободно“.

„О, мой духъ, мой духъ, благодаря, благодаря, благодаря! Видѣхъ я подиръ това да свѣта полека своитѣ дрѣхи. Видѣхъ блѣсъка на бѣлитѣ ѝ раменѣ, видѣхъ деликатността на грациозната ѝ рѣка. Съзерцавахъ я облечена въ нейната невиностъ, благодарение на свѣщъта до нея. Тогава, наведена съ прѣданостъ надъ книгата, що извади изъ подъ възглавницата си, тя възнесе молитва къмъ Небето, молитва на една чиста и непорочна дѣвица. Най-послѣ, когато тя сложи главата си на възглавницата, азъ се приближихъ, минахъ подобно единъ зефиръ по лицето ѝ и се сврѣхъ между кичоритѣ на коситѣ ѝ.

— „Моитѣ бѣдни цвѣта, каза тя гледайки на нѣколкото рози въ краката на лѣглото ѝ, тѣ всички повѣхнали; утрѣ ще набира нѣколко тиминужки“.

„Полека-лека очитѣ ѝ се затвориха, сладкъ сънъ мина надъ нея, и азъ останахъ да я паза цѣлата нощъ люлянь

отъ нейното мирно и правилно дихание, върху което почи-
вахъ. На разсъмване азъ се повърнахъ въ спящето си тѣло
и първата ми грижа бѣше да пратя на Маргарита цвѣтята,
които тя пожела да има.

„Майка ми ме разпита грижливо за здравието.

— „Снощи, каза тя, не можихъ да спя; нѣкаква трѣ-
вога чувствувахъ за тебе. Станахъ и дойдохъ въ стаята ти;
ти не се събуди; лѣжеше на гърба си, блѣденъ и неподви-
женъ, нито можахъ да ти чуя диханието; ти спѣше тѣй дъл-
боко, щото наистина се уплашихъ. И на цалувката ми даже
ти не даде никакъвъ знакъ на животъ — ти изглеждаше
съвсѣмъ мъртавъ.

„Нощъ слѣлъ нощъ се повтаряше същото. Прѣди да за-
мина винаги затваряхъ вниматолно очитѣ си, за да изглежда
тѣлото ми като заспало. Нощъ слѣдъ нощъ, макаръ невидимъ
за Маргарита, азъ сподѣляхъ нейнитѣ уединени мисли, ней-
ната сладка почивка, нейнитѣ нощни сънища, и знаяхъ сърд-
цето на нейнитѣ желания. Азъ се чувствувахъ сигуренъ въ
нейната любовъ къмъ мене, надежда изпълваше моето сърдце
и моя умъ, но все пакъ нѣкакво тѣжко безпокойство огорча-
ваше съществуването ми; отравяше даже моитѣ надежди за
въ бѣдаще; въпрѣки всички мои причини за радостъ, азъ
бѣхъ нещастенъ. Но близо до нея, почивайки върху устнитѣ
ѿ, азъ пияхъ до дѣно чашата на блаженството, забравяхъ
всички мои безпокойства, и тънехъ само въ настоящето ща-
стие.

„Тѣй моятъ животъ прѣминаваше ту въ радостъ ту въ
съжаление. Повече отъ година упражнявахъ азъ секретната
си сила, и нито единъ нищо не подозря. Кой, дѣйствително,
би повѣрвалъ такава една чудна история? Само въ единъ
случай се опитахъ да кажа, че вѣрвамъ въ възможността на
едно врѣмено раздѣление между духътъ и тѣлесната частъ на
човѣка; но ми се прѣсмѣха, и казаха, че съ врѣме идеитѣ
ми ще станатъ по-рационални.

„Не можахъ да имъ отговоря; доказателствата ми нѣ-
маше да убѣдятъ никого освѣнъ мене.

„Никога праздното любопитство не ме е заставяло да
се отбивамъ отъ пътя си, нито нѣкога употребихъ силата си
за цѣли други освѣнъ да тичамъ тогчасъ при Маргарита.
Само една бѣше моята мисль, моето желание, моя сънь, мо-

ята любовъ! Въ Маргарита азъ намѣрихъ една красота, която високо възбуждаше моето тѣло, когато духътъ ми сутринъ донасяше въспоменания отъ нощнитѣ посѣщения. Чъртитѣ ѝ бѣха неизказано деликатни; дѣвическото очѣртание на лицето ѝ даваше надежда за една висока стѣпень узрѣла хубостъ. Често пѣти, когато тя стоеше отпрѣдъ ми съ богатитѣ си коси, спуснати около чиститѣ ѝ рамѣнѣ, азъ мисляхъ за ония злато коси. Найяди, що сѣ играли на слънцето, по брѣговетѣ на рѣкитѣ въ древностъ. Тѣй всеки новъ день докарваше все по-близо часа на моето щастие, когато, невидима, като мене, моята зла сѣдба стоеше до мене, готова да ме обвие въ страшната си дрѣха.

„Една вечеръ, при завръщането ми отъ едно кжсо пѣтешествие, прѣзъ което врѣме нѣмахъ никакви извѣстия отъ Маргарита, азъ се хвърлихъ бързишкомъ на леглото си, и, изгарянъ отъ безпокойство, оставихъ тѣлото си и хукнахъ къмъ нея. Когато стигнахъ, бѣхъ очуденъ отъ особения порядѣкъ въ стаята ѝ. Мебелитѣ бѣха покрити, пердетата спуснати, и нѣмаше живъ човѣкъ въ цѣлата къща. Почакахъ съ трѣвога — нощта приближи, опитахъ се да узная часа, но всичкитѣ часовници бѣха спрѣли. Нѣкакво смѣтно чувство на приближающе зло ме обхвана. Прометяхъ цѣлата къща за да намѣря причината на отсъствието ѝ, послѣ се втурнахъ въ стаята ѝ, съ надежда че може да се е върнала. Пуста надежда! Дълбоко отчаяние ме обхвана цѣлъ; хвърчахъ неспокойно и безнадеждно изъ пердетата на праздното ѝ легло. Всичко бѣхъ забравилъ освѣнъ моята скръбъ! „Гдѣ е тя? гдѣ е тя?“ — ето мисълта що ме владѣеше. Не мислѣхъ никакъ за тѣлото си, за майка си. Завладанъ отъ безпокойството за Маргарита, азъ имахъ само една мисль — да я намѣря и да погледна още единъ пѣтъ на нея.

„Отъ това положение азъ излѣзохъ чакъ на сутринята когато едно непрѣдвидено обстоятелство ми помогна да науча, че Маргарита е на село. Не се поколебахъ нито на минута — ужаситѣ на миналата нощъ не ми оставиха врѣме за размишление. Като забравихъ часа, разстоянието и опасността, азъ хвъркнахъ къмъ мѣстото гдѣто се надѣвахъ да намѣря прѣдмета на моята любовъ.

„Довечера азъ ще мога да се завърна, мисляхъ си удвоивайки бързината; тѣ ще мислятъ че съмъ се проспалъ

подиръ умората отъ пхтишествието“. Азъ плувахъ надъ полета и гори, надъ хълмове и долини, надъ градове и рѣки. Само птицитѣ ме придружаваха, но азъ ги надминавахъ по бързина.

„Най-послѣ, пристигнахъ! Намѣрихъ Маргарита наведе-на надъ едно цвѣтно легло, да поправа една розова пѣпка. Азъ се разположихъ на единъ съсѣденъ цвѣтъ, и се забравихъ въ съзерцание картината прѣдъ мене.

„Тя тръгна отъ тамъ — азъ я послѣдвахъ. Тя се опити бавно къмъ единъ павилионъ на другия край на градината, и тамъ започна да нарежда цвѣтята, що пълняхъ кошницата ѝ. Случайно бѣше се приплѣло нѣкакво полско цвѣтъ, тя го взе, започна да откъсва листъ подиръ листъ, казвайки при всѣко откъсване:

— „Обича ме, не ме обича, обича ме, не ме обича... обича ме! Скочи отъ сѣдалището съ дѣтско радостъ, заплѣска съ ржцѣ и завика;

— „Той ме обича, той ме обича!“

Тогава сѣднала пакъ, съ лице покрито съ розова крас-ка и съ очи що се осмихваха по красноречиво отколкото устнитѣ ѝ, тя започна мълчеливо да гледа на бѣдния ора-кулъ, който бѣше тъй вѣрно говорилъ. Азъ се бѣхъ забравилъ въ екстазъ. Колко желяяхъ въ този моментъ да бѣда въ тѣлото си, та да мога да се хвърля въ краката ѝ, и да умра отъ такова едно велико щастие!

„Постояно азъ мисля за тѣзи подробности; често оби-чамъ да си ги прѣповтарямъ прѣзъ дългитѣ дни на моитѣ страдания, защото тѣзи въспоменания еднички ми даватъ сила на търпение; днесъ тѣ сж мое послѣдне и едничко утѣше-ние, утрѣ всичко ще бѣде забравено.

„Оня день прѣнима като сънь, а когато доде вечерята, азъ се прѣобърнахъ на роса и паднахъ тихичко на Марга-ритинитѣ рамянѣ, когато тя влизаше въ къщи.

„Чувствувахъ, че трѣбва да напустна тази сцена на блаженство и се повърна дома, но нѣкаква непобѣдима при-вързаностъ не ме пушаше. Моятъ духъ, избѣгалъ толкова далечъ отъ земнитѣ вериги на физическото тѣло, като да бѣше се впилъ и бѣше станалъ частъ отъ моя идолъ. „Не-мога, не трѣба да я напускамъ“, си мисляхъ, „утрѣ ще имамъ доста врѣме да се повърна“.

„Сутринята дойде, и азъ все стояхъ! Да, азъ останахъ при Маргарита, бѣхъ забравилъ цѣлия миръ въ моето безкрайно блаженство. Като духъ близо до нея моитѣ чувства бѣха по ангелски чисти, отъ колкото когато съмъ едно земно същество.

„Вечерята на втория день тя пѣ, и азъ стояхъ на уститѣ ѝ за да схвана по-добрѣ пълнотата на нейния гласъ. Отдавна вече бѣхъ прѣстаналъ да мисля, да прѣдвиждамъ: нито съжеление, ни страхъ прѣдъ пѣкаква опасностъ разстройваха моето щастие. Когато трѣгна за стаята си тя зави на главата си единъ вѣнецъ отъ цвѣтя, като го привърза близо до веждитѣ си. Доде, изправи се прѣдъ огледалото и започна да говори на лицето си:

„О, кой не би далъ и цѣлия миръ за да я види тѣй леко облечена, челото ѝ покрито съ цвѣтя, усмихнато танцюща на своитѣ розови малки крачка?

„Тя спа, но сънътъ ѝ бѣше неспокоенъ. Ржцѣтѣ и мърдаха конвулсивно, диханието кжсо, и биението на сърдцето бързо и неправилно, като че ли бѣше безпокоена отъ нѣкои страшенъ сънъ; два или три пжти прошепна моето име.

„На сутринята късничко майка ѝ доде въ стаята и попита като я цалуна: „Да не ти е нѣщо лошо? Ти изглеждашъ много блѣдна и измурена“.

— „Не, мамо, азъ съмъ добрѣ, отговори тя, но видѣхъ единъ страшенъ сънъ — о, страшенъ сънъ! Чухъ единъ добрѣ познатъ гласъ да плаче подъ земята, и единъ другъ който му казва: „Твърдѣ късно е вече, ти не можешъ се повърна“.

„Тѣзи думи като че ли ме охапахъ. Четири дена вече какъ бѣхъ напустналъ моето тѣло не оживѣвано отъ моя духъ. Безъ ни минутка отлагане азъ се впуснахъ на пжтъ и хвърчахъ колкото имахъ сила. Въздухътъ бѣше тѣжъкъ; птицитѣ прѣдчувствуваха приближаване на буря и се криеха изъ дърветата; вѣтрътъ горѣше и изсушаваше като въздухътъ на една пещъ, но азъ бързахъ напрѣдъ, напрѣдъ, безъ да обръщамъ внимание на каквото и да било въ моя ужасъ.

„Най послѣ стигнахъ нашата кжща и мисляхъ че скоро ще мога да утѣша майка си. Обаче на вратата двѣ необикновени обстоятелства ми обърнаха вниманието. На стѣпалата при вратата лежеше единъ дълъгъ черъ платъ, който е билъ

енѣтъ отъ надъ вратата, и прозорцитѣ на стаята ми широко разтворени, макаръ транспирангитѣ да бѣха добръ спуснатѣ. Какво можеше всичко това да означава?

„Хвъркнахъ на прозореца на моята стая и вътрѣшността та бѣше въ най великѣ безпоредѣкъ, и моето тѣло не лежеше вече на леглото, гдѣто го оставихъ. По пода бѣха разхвърлени чукъ и нѣколко гвоздеи, нѣколко окървавени лени платове и разни черни парцали. До толкова бѣхъ забърканъ отъ всичкото това, щото никакъ не можахъ да се сѣтя като какво може да се е случило. Съ всичката си сила хвъркнахъ въ стаята на майка си.

„О, никога нѣма да забравя азъ зрѣлището което се прѣдстави прѣдъ моитѣ ужасни очи! Изражението на лицето ѝ показваше най-остри сърдечни болки. Очитѣ ѝ бѣха затворени, лицето блѣдо; тя си чунаше съ една друга рѣцѣтъ като да искаше да заглуши болката на сърдцето. Наоколо ѝ стояха нѣкои наши роднини, всички въ сълзи.

„Единъ отъ тѣхъ ѝ пошегна нѣщо, което азъ не можихъ да чуя, но отъ което тя се хвърли назадъ въ стола си и извика съ гласъ прѣкъсванъ отъ въздишки:

— „О, сине мой, о, дѣте мое! кой би могълъ да прѣдвиди, че ти ще умрѣшъ тъй младъ и такава жестока смъртъ!“

„Тогава разбрахъ всичко. Ужаситѣ на истината блѣснаха отпрѣдъ ми съ всичката страхотия на тѣхната грамадность. До като отсъствувахъ духомъ, тѣ взели моето тѣло за мъртво и повикали доктори. Подиръ дълги съвѣщания, тѣ сж съгласили, че трѣба аноплексия да е докарала моята бърза и ужасна смъртъ. За да докажатъ това тѣ подложили бѣдното ми тѣло на утопия, която навѣрно би изгонила духа ми изъ тѣлото, ако той да бѣше въ него.

„Оставаше една малка надежда. Хвъркнахъ къмъ църковата, къмъ гробищата. Уви, бѣше вече твърдѣ късно! Бѣха вече хвърлили послѣдната лопата прѣстъ надъ моя гробъ и публиката си разотиваше.

„Отидохъ си дома замаянъ, прѣтоваренъ отъ страшната тѣжестъ на моята тѣга! Проклинахъ неблагоприятието си и фаталната сила, що бѣше негова причина. За много дни останяхъ погълнатъ въ моята тѣга и оплакахъ скърбитѣ що бѣхъ причинилъ.

„Нѣколко дена слѣдъ моето нещастие, вратата на май-

чината ми стая се отвори бързо, и Маргарита се хвърли въ прѣгръднитѣ на майка ми. Тогава азъ видѣхъ колко велика е била нейната любовъ къмъ мене и какво съкровище бѣхъ изгубилъ! Сънищата ми за щастие бѣха изчезнали, надеждитѣ ми за блаженство отлѣтели за винаги.

„Направихъ едно свѣрхчеловѣческо усилие да говоря и да имъ покажа че присъствувамъ невидимо. Много ми се искаше да имъ кажа: „Не плачете мили мои, не плачете! Азъ съмъ тукъ при васъ невидимъ, но вѣчно вамъ приданъ. Тѣлото ми вече не съществува, но духътъ ми е живъ още, и никога нѣма да ви напустне“!

„Празни усилия — азъ бѣхъ тѣй безгласенъ както бѣхъ и невидимъ. Колкотогава завиждахъ на моето тѣло, което си почиваше и не знаеше тази мизерия! Толкова велико бѣше моето нещастие, че изпитвахъ като да отпадамъ до смъртъ — но не! — безсмъртието ми висѣше надъ мене, като едно проклятие.

„Двѣ години се изтекоха отъ оня сграшенъ день; и отъ тогава азъ съмъ единъ отъ тѣзи скиталци духове, които хвъркатъ изъ пространството безъ образъ и безъ гласъ и които оставатъ неизвѣстни до тогава до като тѣхния Творецъ ги повика изново въ живота, като ги постави въ нѣкое нова родено земно тѣло.

„Много, много дни останахъ азъ почти безжизненъ, убитъ отъ нещастieto. Освѣнъ съжалението за миналото, освѣнъ настоящитѣ страдания, азъ трѣбаше да се мъча и отъ страха за бѣдащето. Посрѣдъ моитѣ страдания мислитѣ ми се повърнаха къмъ Маргарита. Рѣшихъ да бѣя надъ нея и да се намирамъ винаги около нея, щомъ като не успѣхъ да ѝ се открия по нѣкой начинъ.

„Отъ него часъ моето съществуване бѣше раздѣлено между майка ми и Маргарита. Колкото повече се разцвѣтаваше нейната хубость, толкова повелико бѣше моето отчаяние.

„Първиятъ избликъ на скърбъ у нея скоро отстъпна мѣстото си на една тиха меланхолия. Често тия извикваше съ сълзи моето име безъ да подозира че това бѣше моя духъ, който ѝ диктуваше нейната скърбъ. Този именно нашъ даръ на въздѣлсащностъ (който ние не особено разумно използваме въ цѣлното си съществуване) е, който причинява дълбоката скърбъ, и който ни кара да жалимъ умрѣлитѣ.

153

„Когато единъ човѣкъ люби и е любилъ, става едно смѣсване между духоветѣ на любовниците. Всѣки получава отъ другия една частъ отъ неговото божествено дихание, или животъ, всѣки живѣе едноврѣмено въ себе си и въ любимото сѣщество, всѣки живѣе въ сърдцето на другия; тъй чрѣзъ тази взаимна размѣна, духътъ на всѣки единъ се оживѣва, вдъхновява съ нови сили съ нови способности, нови чувства, нови радости — и отъ това и двѣтѣ сѣщества сж щастливи.

„Но когато едното отъ двѣтѣ сѣщества започне да охлажда въ своята любовъ и съ това отдрѣпне назадъ тази частъ отъ своя духъ, която той е вдъхналъ, тогава равновѣсието на другия духъ се накърнява, той започва да чувствува голѣма пустота, чувства като да му е открадната една частъ отъ собственото му сѣществуване, и започва да страда отъ болките на неотговорената любовъ, до като намѣри той, най-послѣ, единъ чуждъ животъ да замѣти изгубиния.

„Когато смъртѣта разстрои тѣлото, въ което сме обитавали, когато напустнемъ за винаги къщичката отъ калъ, ние избѣгваме нагорѣ, като оставяме на тѣзи, които сме любили на земята, тази частъ отъ себе си, която е била тѣхна и когато сме били на земята — тъй ние все още продължаваме да живѣемъ въ тѣхнитѣ въспоменания. Когато тѣ мислятъ за насъ, нашиятъ гласъ имъ отговаря; когато живущитѣ изпитватъ моменти на тъга, причинитѣ на която не могатъ да познаятъ ижадания, които имъ се показватъ безцѣлни, тогавъ духатъ имъ се откликва на тази частъ животъ, която е останала въ него подиръ смъртѣта на любимия.

„Ние сжщо, когато се освободимъ отъ тѣлото, отнасяме съ себе си тѣзи части животъ, които сж били дадени намъ повече или по малко отъ лицата които сме любили на земята; и тази именно размѣна на духовни части е, която, въ бъдащитѣ възплъщения, ще направи духоветѣ да проявятъ разни неожидани инстинкти. Тѣй духътъ прѣминава прѣзъ разнообразни фази на земно сѣществуване чрѣзъ постепенно опетване и разширение, до като единъ день стане достоенъ да влезе въ тѣзи блажени области, гдѣто той изново ще състави частъ отъ великата Единица, отъ която той е излѣзълъ въ началото...

„Маргарита не разбираше нищо отъ тѣзи нѣща. Тя и

не подозираше моето постоянно присъствие при нея, и тъгата ѝ служаше само да увеличава моята.

„Азъ бѣхъ непрѣкъснато съ нея. Слѣдвахъ я и на ба-
ловетѣ, гдѣто майка ѝ я принуждаваше да ходи; и като се
носѣхъ постоянно надъ нея, азъ разпрѣсвахъ около нея
една атмосфера по хладна отъ тази на сгорѣщия въздухъ
на салона. О, ако тия само знаеше колко пжти съмъ се по-
силъ сврянъ между деликатнитѣ цвѣта що окрасяваха коса-
та ѝ! По врѣмена, азъ се скривахъ въ вазата съ цвѣта,
които тя обичаше най вече, и усиляхъ гѣхното благоухание.
Зимно врѣме бѣхъ твърдѣ много нещастенъ. Дърветата ого-
лени, отъ листа и цвѣтята повѣнали. Тогава азъ незнаехъ
гдѣ мога да намѣря подслонъ, и жадно търсяхъ мѣсто, гдѣ-
то да намѣря протекция отъ немилостивитѣ вѣтрове. Но
свършвахъ моитѣ лутания като се повръщахъ при моята ми-
ла Маргарита. Често, обаче се случваше, че тъкмо когато
съмъ стигналъ нейната врата, убитъ отъ борбата съ вѣлнитѣ
на вѣтъра и почти безчувственъ отъ студъ, нѣкоя струя
вѣтъръ ме грабваше и лудешката отнасяше на далечъ. Азъ
нѣмахъ сила да се съпротивлявамъ на неговата мощъ и би-
вахъ носенъ на произволъ въ компания съ други блуждающи
духове. На крилѣтѣ на урагана ние бивахме прохвърляни
прѣзъ цѣли пустинни области и прѣзъ океани, гдѣто бивах-
ме свидѣтели на безумнитѣ молитви на моряцитѣ викающи
за помощъ, когато вѣтърътъ подмѣташе корабитѣ имъ, а насъ
разбиваше о остритѣ имъ носове или о мащитѣ. О, какъвъ
писъкъ тогава се смѣсваше съ яросния ревъ на бурята?

„Тѣзи пияни можаха да се продължаватъ вѣчно, ако
Небето не бѣше милостиво надъ мене да ми позволи изнова
да се повърна между хората на земята. Тази вечеръ азъ ще
се въплѣтя, и бързамъ да напиша историята на моитѣ не-
щастия за да послужи тя за урокъ на тѣзи, които би биле
тъй неблагоприятни както азъ бѣхъ.

„Една вечеръ бѣхъ въ Маргаритината стая, когато
майка ѝ като я цалуна любовно по челото, каза ѝ, че тя е
вече на двадесетъ години и трѣба да помисли за своето бж-
даще. Маргарита наведе глава и съ плачовенъ гласъ про-
изнесе името ми. Майката я упрекна внимателно и започна
да ѝ излага безполезността на нейната продължителна тъга,
като наблѣгна върху неблагоприятното да се пожертвува бла-

гоприятното настояще заради невъзвратното минало, отъ което не може да се очаква нищо повече отъ възпоменание.

„Маргарита се колебаеше. Тя прикова очи въ майка си и дълго врѣме я гледаше безъ да продума нѣщо—вътрѣшна борба ставаше въ нея. Най послѣ съ смѣлостта на тогози който е взѣлъ нѣкое велико рѣшение, тя се хвърли въ пригърдкитѣ на майка си и каза: „Мамо, азъ ще ви слушамъ!“

„Отъ тогава въпросътъ за нейното задомиаване бѣше рѣшенъ.

„Отъ началото тя бѣше студена и сдържана къмъ своя годеникъ; като че ли постоянно единъ гласъ и шепнеше: „помни, помни!“ Но този гласъ ставаше все по слабъ, и възпоменанието за мене като да се изгубваше.

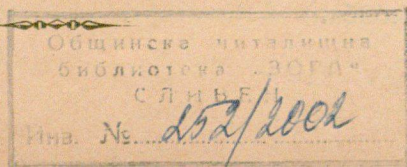
„Но азъ бѣхъ въ отчаяние! Бѣхъ забравилъ че всички рани могатъ да зарастватъ и че любовта е единъ фениксъ, който умира за да се съживи изново.

„Посрѣдъ тѣзи тѣжки скѣрби една свѣтла мисль ме освѣти. Тѣ току що бѣха женени, и може би, не ще е невъзможно за мене да получа разрѣшение да се повърна на земята въ една форма, която ще е много скѣпа на Маргарита. Азъ се повдигахъ къмъ небето, и отпавихъ горѣща молитва къмъ Всевишния. Той има състрадание къмъ продължителнитѣ ми мъки, и като мислѣше, че азъ достатъчно съмъ изплатилъ моето прѣстѣпление, удовлетвори моята молба. Тѣй всичко е свършено; утрѣ една нещастна душа по малко ще има да се скита по безкрайнитѣ области на пространството.

„Азъ ще се явя изново прѣдъ Маргаритинитѣ очи, но въ една форма даже по скѣпа за нея отъ тази, която азъ носѣхъ по напрѣдъ. Да, азъ който толкова дълго врѣме съмъ обожавалъ Маргарита като нейнъ избраникъ, отъ сега нататъкъ ще я обичамъ като нейно чадо!

Тукъ ръкописътъ свършва. Когато го прочетохъ, свѣщитѣ ми бѣха доста изгорѣли, и азъ рѣшихъ че е твърдѣ късно да започвамъ моето ново съчинение, Запалихъ изново моето наргиле и се вгледахъ замисленъ въ ясната нощъ; и прѣзъ послѣдующитѣ двадесетъ и четири часа азъ напълно вѣрвахъ въ прѣбраждането на душитѣ.

Прѣв. Софрони Никовъ.

Доказани явления отъ единъ спиритъ.

(Прѣвелъ Д-ръ М-чъ).

Миналото лѣто въ село, имахъ щастието да се запозная съ единъ твърдъ приятенъ и ученъ човѣкъ, именуемъ Г. Г. . . . , който бѣше избралъ сѣщото село, дѣто се нахождахъ и азъ, — мѣсто отстранено отъ всѣкакви важни центрове, които може да смутятъ тѣзи, които сѣ отишли прѣзъ ваканциитѣ на отдихъ.

Не закъснѣхме да се запознаемъ и да станемъ добри приятели, добри другари въ разходжитѣ и по екскурзиитѣ, къмъ които имахме еднакъвъ вкусъ, еднакви идеи и възхищение отъ природата, еднакви вѣрвания по спиритимътъ, още еднакво хладнокрѣвие къмъ партизански дебати.

Въ продължение на нашитѣ развлѣчения, азъ съ собственитѣ си очи видѣхъ, както по долу твърдя, произведенитѣ дѣла отъ казанія Г. Г. . . . , на когото правия, прѣдпазливъ и скроменъ характеръ изключва всѣка идея за измама:

1) Единъ день, въ начало на августъ, като гледахме отъ далечъ една буря, която набързо идеше къмъ насъ, ние побързахме да се върнемъ въ хотела прѣди да ни завари дѣждьтъ.

Гърмежитѣ честяха. Подъ чернитѣ, темни облаци се нахождаха други блѣди, които бърже се носяха и произвеждаха единъ особенъ шумъ на градушка, която плашеше много селянитѣ.

Това бѣ въ начало на жътвата: тѣ се наскърбиха и нажалиха, че ще имъ се поразятъ нивята отъ градушката.

Г. Г. . . . по тихъ начинъ, безъ да се отклони отъ обикновената си привычка, увѣри селянитѣ, като имъ казваше: „Не се никакъ безпокойте, никакъвъ градъ нѣма днесъ да падне върху вашитѣ ниви“, послѣ той се отстрани нѣколко крачки, като гледаше сръщу облацитѣ и сѣщеврѣменно въздигна рѣцѣтъ си въ видъ на молба.

Подиръ 4—5 минути чернитѣ облаци измѣниха направлението си и градушката падна върху единъ лѣсъ въ гората, дѣто обрули листата на дърветата; но ни една нива не се докачи.

Това можаше да се отдаде на случая, ако не бѣха се забѣлѣзали други подобни явления отъ еднакъвъ родъ, — при наличността на други подобни дѣла отпослѣ, трѣбваше да се признае посрѣдничеството на душевни сили въ тѣзи явления.

2) На 16 августъ, нѣкои сродници имаше да дойдатъ да ни навидятъ. Тѣ бѣха прѣдизвѣстили за тѣхното пристигване съ трена на 8½ вечеръта; испратена бѣ кола да ги вземе. Разстоянието бѣше 14 километра отъ гарата до мѣстото, дѣто бѣхме ние. Прѣзъ деня бѣше твърдѣ голѣма горѣщина. Вечеръта врѣмето клонеше на буря.

Къмъ деветъ часа Г. Г. . . . излѣзе за нѣколко минути, послѣ като се завърна, ми каза: „Тѣзи респози трѣба да пристигнатъ тукъ къмъ десетъ часа, ако нѣма закъснение на трена; да отидемъ да се расхodemъ и да ги посрѣщнемъ.“

Врѣмето бѣ много тешко, отъ врѣдъ се явяваха блѣсащи и на раздалечъ се чуваха гърмежи.

Азъ забѣлѣзахъ на приятеля си, че подиръ нѣколко минути ще имаме гърмежъ и дъждъ; слѣдователно, безполезно ми се вижда да ходимъ да се мокримъ.

Той ми отговори: „Елате, нѣма да гърми, ни да вали прѣди да си дойдатъ нашитѣ гости.“

Ако и да му забѣлѣзвахъ, че прѣди да изминемъ единъ километръ дъжда ще почне, той постоянствуваше да твърди, че не само нѣма да вали прѣди да се завърнемъ, но още и гърмежъ нѣма да дойде до туй врѣме.

Ако и да се убѣдихъ, при все това азъ зехъ единъ чадъръ за всѣки случай. Той ми каза: „Ако ви е угодно, може да земите чадъръ, ала той нѣма да ви бже полезенъ; азъ просто ще ида съ бъстонътъ си.“

Ние тръгнахме на 9¼ часа. Зрѣлището бѣ удивително! Отъ врѣдъ около насъ небеснитѣ блѣскавици ни посѣщаваха; при все това гърмѣжитѣ прѣстанаха.

Като изминахме около два километра, нѣколко едри капки капнаха — тъй както обикновено се случва въ начало на всѣка буря. Азъ отворихъ чадърътъ си като казвахъ: „Ще видите какъ ще се кѣпимъ!“

Г. Г. . . . спокойно и хладнокрѣвно ме съвѣтваше да затворя чадъра си, като ме увѣряваше отъ ново, че нѣма да имаме дѣждъ прѣди дохожданието на хората, които чакаме: „но, прибави той, подиръ 2—3 минути слѣдъ нашето влизане, ще чуете гърмежитѣ и ще видите водния небесенъ порой да се излѣе.“

По причина на закъснение на трена срѣцнахме колата като изминахме повече отъ 3 километра, часа бѣше заминалъ 10-тъхъ.

Госпожитѣ въ продължение на пътуването сѣ учаквали бурята, и каруцарина на когото конето сѣ плашело отъ гърмежа и блѣсака, ни моляше да се качимъ въ колата за да пристигнемъ по скоро. Г. Г. . . . каза че не е нужно да се притесняваме, защото дѣжда нѣма да завали прѣди да отидемъ на хотела.

Дѣйствително, пристигнахме безъ да капне капка дѣждъ.

Щомъ влѣзахме подъ покрива на хотела и гърмежа силно истрѣщѣ надъ главитѣ ни, и дѣжда се изсипа тъй, щото въ нѣколко минути пѣтицата на селото се обърнаха на рѣки.

3) Нѣколко деня по сѣнѣ, като бѣхме на разходка съ фамилиитѣ си, съзрѣхме отъ лѣса, който бѣше $\frac{1}{2}$ часъ отъ селото, буря, която идяше къмъ насъ.

Блѣсъцитѣ, що се придружаваха отъ силни гърмажи, бѣха не на голѣмо разстояние отъ насъ.

Госпожитѣ се изплашиха и искаха съ бѣгъ да отидатъ въ една къща, която бѣше най близо до насъ.

Г. Г. . . . като се оттегли въ единъ гжстакъ нѣколко крачки далечъ отъ насъ, видѣхъ го да се моли; 2 или 3 минути подиръ туй застигна ни и каза съ обикновенното си хладнокровие: „Да вървимъ безъ да се спираме. Не е нужно да тичаме, ни да се притѣсняваме: гърмежа нѣма да дойде надъ насъ, и дѣжда нѣма да завали освѣнъ като влѣземъ; само тогива бурята ще бѣде по силна.“

Тѣзи обѣщания не бѣха убѣдителни за ония, които ние придружавахме.

По причина на по прѣжнитѣ случки азъ бѣхъ обѣденъ, и съединихъ своитѣ настоявания съ тѣзи на тоя приятель, за да увѣриме компанията си.

Въ нѣколко минути се покрихме отъ дебели, черни облаци, но гърмежитѣ бѣха на раздалечъ.

Пристигнахме безъ да ни наква ни капка дъждъ; само, както бѣ казалъ Г. Г. . . . , щомъ влѣзахме единъ силенъ гърмежъ се чу надъ главитѣ ни, и дъжда начала да се излива като порой, щото минута да бѣхме закѣснѣли, бихме били окѣпани.

Като попитахъ Г. Г. . . . да ми изтълкува тия явления, той ми отговори: „Драгий ми приятелю, съ вѣрата и волята може да се добиятъ нѣща, които надминуватъ простонароднитѣ състояния. Вие видѣхте, вие се обѣдихте, нека това ви послужи, но не говорете въ хотела, защото ще ме взематъ за магьосникъ, нѣщо което азъ не обичамъ.“

4) Другъ единъ день сутренъта, сами се връщахме отъ екскурзия; като минувахме прѣдъ къщата на единъ добъръ общаръ, въ което се интересувахме по причина на усилията, що полагаше, за да възпита десетѣхъ си дѣца, ето че жена му плачешкомъ ни посрѣщна и ни разказа, че мжжъ ѝ отъ единъ мѣсець насамъ страда отъ главоболие, но отъ три дни не може вече да работи.

Прѣзъ миналата нощъ, болкитѣ му били тѣй силни, щото той само викаше и никакъ не го съдржаше на едно мѣсто.

Той я посвѣтва да повика нѣкой лѣкаръ, тя ни отговори, като ни показа 4—5 шишета: „Ето прѣдписанитѣ лѣкарства отъ лѣкаря; отъ четири дни мжжъ ми зема лѣкове, и неговото положение вмѣсто да се подобри, то отива на по злѣ.“

Като влѣзохме, намѣрихме мжжътъ че стои и си държи главата съ двѣ рѣцѣ, лицето му бѣше загрижено; той ни каза: „Не дейте ми говори, защото страдамъ тѣй, щото не мога да търпя.“

Приятелятъ ми му каза: „Не трѣбва да държите дълго врѣме тая болка. Това що имате ми се вижда да е невралгия, и разбирамъ до колко вие трѣбва да страдате. Елате сѣднете тукъ, азъ ще ви излѣкувамъ.“

Болния, безъ голѣмо довѣрие въ това, сѣдна както го настаняха, и Г. Г. . . . му направи нѣкои малки разтривки по челото и по вратътъ, и подиръ 5 минути го попита дали страда още. Болния, като смаянъ нѣколко секунди, си хващаше главата като че се разбуждаше отъ нѣкой сънъ, не можаше да повѣрва, че е оздравилъ въ толкозъ кратко врѣме, та съ гласъ извика и каза: „Удивително е, азъ не страдамъ вече;“ сетнѣ начна да се расхожда изъ къщи и отъ радостъ да казва на дѣцата си и на жена си: „Азъ оздравехъ! азъ не страдамъ никакъ — съвършено никакъ.“ Той се считаше тѣй щастливъ, щото не знаеше какъ да икраки своитѣ благодарности.

Ние го оставихме като му се обѣцахме, че ще отидемъ на утрината да го навидимъ, защото той не вѣрваше, че лѣчението му ще бѣде трайно.

На утрината се извѣстихме, че той спалъ дванайсетъ часа, и че по настоящемъ се намиралъ въ добро състояние щото и началъ да работи.

5) Подиръ два дни, азъ се извѣстихъ, че единъ отъ моитѣ братовчеди, земледѣлецъ, отъ прѣди два дни страдалъ отъ главоболие, което се усилвало повече отъ безпокойствието, че не можалъ да управлява работата си и да наглежда работницитѣ си въ врѣме на жътва.

Съ моя приятель отидохме да го навидимъ. Намѣрихме го не тѣй добръ. — Г. Г. . . го утѣши съ нѣколко добри думи, като му обѣща, че ще го излѣкува незабавно. Дѣйствително, той го накара да сѣдне, и не за повече отъ петъ минути той го магнетиса съ паси; подиръ това врѣме, братовчедъ ми ако и да не вѣрваше че е оздравилъ, обаче се почувствува по добръ и незабавно се увѣри напълно, че е вече здравъ.

Безъ да губи врѣме, той отиде на работата си, и не пострада вече никакъ, до като азъ бѣхъ още тамъ.

Тия дѣла, на които, повтарямъ, азъ бѣхъ свидѣ-

тель, не съдържатъ нищо чудно за единъ, който познава Спиритизма и разнитъ проявления на магнетизма, които сж негово произхождение.

*
* * *

Тъзи статия я прѣведохме отъ „Монитора на психическитъ завѣтия“ за да покажемъ, до колко душевната сила може да бѣде полезна, когато тя е насочена да прояви своитъ добри дѣла за човѣчеството, — и до колко нейното дѣйствие има влияние върху природнитъ елементи.

Съобразно съ спиритическата наука, Духоветъ сж които управляватъ природнитъ елементи; безъ благоволенieto на които, не се знае какво можахме да бждемъ.

Христосъ явно посочи това на своитъ ученици, когато той бѣ заспалъ въ ладията и избухна буря, и тѣ уплашени го събудиха, той веднага, чрѣзъ своята света воля, спрѣ бурята.

Слѣдователно, щастieto на хората сж добритъ Духове, а нещастieto — злитъ и лоши духове. Човѣкъ, спорѣдъ дѣлата си, е подъ влиянието на еднитъ или на другитъ.

Самоубийци.

„Не убий.“

Вѣстникъ „В. Поща“ въ броя си отъ 1 ноември ни разправя за една самострѣляна жена въ Казанлъкъ. Самоубийството е станало въ с. Шипка, дѣто починалата е живѣла съ мжжътъ си, учителъ въ това село. Като разсжждава за причинитъ, вѣстника, казва: „Самозастрѣливната се е прѣкарала 8—9 годишенъ примѣренъ съпружески животъ и отъ нѣколко дена е била обладана отъ мжчителна меланхоличность — *липсвала имъ семейната радостъ и тревога — дѣцата...*“

По натѣй:

... „Обичала да се занимава съ спиритизмъ и се вмѣстило въ умътъ ѝ казаното въ единъ сеансъ отъ

духътъ на самозастръпливия се на 12 октом. 1903 г. въ Казанлъкъ младъ, образованъ и богатъ казанлъшки гражданинъ, Т. П., който билъ казалъ: „*Защо живѣете въ това земно бласто? . . . елате горѣ и вижте, какъ хубаво си живѣемъ*“... въ находящия се на масата албумъ имало бѣлѣжка безъ дата, съ слѣдното съдържание:

„*Къмъ Костадина (имало и зачеркнато нѣщо) при всичко, че си ангелъ надъ мене, който бдишъ и азъ те обичамъ отъ душа, но за мене живота е адъ негърнимъ.*“

Щомъ прочетатъ неприятелитѣ на спиритизма тоя нещастенъ случай, отведнажъ ще ни кажатъ: „*Виждате ли — ето, до кадѣ довоздатъ вашитѣ духове, вашитѣ сеанси!*“

Не бързайте приятели! спрѣтъ се да поразсѣдимъ върху това и ще видимъ кой е виновника не само за горния случай, но и за много други подобни.

Прѣди всичко можемъ ли да считаме нормаленъ този, който посѣдва на животътъ си? Никога! Сѣ нѣкаква душевна криза, нѣкаква психична болестъ прѣдшествува фаталния край. Тая болестъ, било полуда, или *меланхолия*, каквато се посочва въ дадения случай, отъ що произтича? Ако питате лѣкаритѣ, тѣ ще ви кажатъ, че мозъкътъ е разстроенъ, обаче това е само слѣдствие. Ние знаемъ, че причината е другадѣ. Четцитѣ на „Видѣлина“ сж прочели въ кн. VI случая съ г-жа Стефанка Русева. Отъ обстоятелствата на послѣдния случай се явно установява факта, че душевната болка, каквато и да е тя, която прѣдшествува и прѣдразполага къмъ фаталенъ край — самоубийство, е намѣсата на духъ. Какъвъ е по естество тоя духъ ще се разбере, като се сѣди по дѣлото, къмъ което той подбужда. Духоветѣ, които подбуждатъ къмъ самоубийство сж зли, мраконосци или на евангелски езикъ „паднали ангели“, които населяватъ пъкѣла — долнитѣ сфери на духовната ерархия, дѣто сж изпѣдени тия помрачени величия, които, споредъ библейското учение, подробно прѣдставено въ Михтоновата поема „Изгубения Рай“, сж паднали отъ свѣтлитѣ небеса въ прѣзподнята, дѣто сж съградили своето мрачно царство подъ началството на своя водителъ — Сатана.

Човѣкътъ и потомцитѣ му сж били отъ самото начало прѣлѣстени отъ лукавия духъ на поднебесния. За това сж всичкитѣ страдания и изпитни.

Въ Св. Писание се казва, че „цѣлъ свѣтъ въ лукаваго лежи.“ Какъ да разбираме тия думи? Сжществуваха, наистина „Лукавия.“ Кой и какъвъ е той? Или подъ името „лукавъ духъ“ трѣба да се разбира съвкупността на сжществуещето между людетѣ зло, което тѣ въплѣтяватъ и си го прѣдставляватъ въ видъ на живущъ духъ, мраченъ, отвратителенъ. Отговора на тия въпроси се намира въ религиознитѣ учения на стария и новъ свѣтъ, въ които различно се е називалъ лошия духъ: старитѣ евреи сж го наричали „Сатана,“ (врагъ) „Змията,“ която прѣлѣщава Ева. У древнитѣ народи, египтяне, халдеи, римляне лукавия духъ е билъ извѣстенъ подъ различни имена. Перситѣ сж го наричали „Ариманъ.“

Отъ гърцитѣ у насъ е приминало името „Дяволъ,“ което значи клѣветникъ или лъжеобвинителъ. Св. Писание го нарича още и „Князътъ на този свѣтъ,“ „Князътъ на въздушната властъ;“ „Богъ на този свѣтъ;“ „Змеятъ, староврѣмнената змия;“ „Лукавий“; „Лъвъ рикающъ;“ „Человѣкоубийца;“ „Баща на лъжата;“ „Велзевулъ;“ „Велиоръ;“ „Клеветникъ“ и пр. На всѣкадѣ въ Писанието той се рисува пълненъ съ злоба, лъжа и умраза противъ Бога и човѣка. Искусителъ на всѣкого, както се казва, че е искушавалъ и Христа.

А за да разберемъ защо лукавитѣ духове изкушаватъ хората, трѣба да знаемъ, че тѣ сж организирани и подвластни; иматъ свои принципи, по които дѣйствуватъ и за тѣржеството на които се борятъ. Човѣчеството е користъта, за която се тѣ сражаватъ, а земята бойното поле дѣто ратуватъ за тѣржество. Оржжието имъ е: *невѣрие, порокъ, умраза, злодѣйство, убийство, самоубийство* и подобнитѣ тѣмъ.

Всѣкой, слѣдовно, който върши каквото и да е беззаконие служи на лукавитѣ духове въ поднебесния. А тоя, който е рѣшилъ да захвърли всички дяволски срѣдства въ живота си и почне да живѣе съгласно закона на *божествената любовъ*,—такъвъ вѣрва въ бла-

гата промисълъ и наредба Божия въ живота ни и съ търпение понася всички изпитания, лишения и мъки; отбѣгва отъ пороци, каквито и да сж тѣ; никого не мрази, а люби Бога и ближния си като себе си; не струва никому зло, а се труди, споредъ силитѣ си да прави доброто; като не мрази — никога не повдига ръка да отнеме чужди жувотъ, даже и живота на животнитѣ щаци; на своя физически — тѣлесенъ животъ, гледа като на *божествена благодатъ*, подарѣкъ отъ Небето, за да може въ него да се развива, като плодonoсна лоза, която принася добръ плодъ.

Питамя тогава, самоубийцитѣ тѣй ли разбиратъ назначението на своя животъ? И щомъ не разбиратъ това, значи, съмнително е, че тѣхната душа е просвѣтена отъ *вѣра, надежда и любовь*! Тамъ дѣто дѣйствуватъ тия велики сили, тая душа не може да се помрачава отъ „*меланхолия*,” или отъ „*липсата на дѣца*.“ Защото тамъ дѣто е Любoвѣта, тамъ е Богъ, а дѣто Той присжтствува, има само радость и задоволство, — никога, меланхолия, никога полуда, никога самоубийство!

Ако е рѣчь за тѣй нареченитѣ „*религиозни мании*“ — лудости, — въпроса изведнажъ се разяснява щомъ признаемъ, че „*вси сме луди, макаръ — жалко, кой повече, кой по-малко*.“ Това като е тѣй, коя лудостъ е за прѣдпочитане — *полудата отъ божествения духъ ли, или оная — отъ сатанинския?*

По улицитѣ на столицата често се разхожда една жена, бѣжанка отъ Разлога, Македония; въ бѣло облѣкло, наkitена винаги съ цвѣтя пѣяща духовни псалми. Всички съгласно я наричатъ „*луда*.“ Защо? Защото се облича въ бѣли дрѣхи, кити се съ цвѣтя, хвали Бога, а между това никому зла рѣчь не казва; съ най-голѣмо търпение носи хулитѣ и подигравкитѣ на свѣтътъ, а когато се вслушашъ въ думитѣ ѝ, оставашъ поразенъ отъ мъдростѣта що изтича изъ душата ѝ. „*Ние трѣбва да бждемъ цвѣтя въ божията градина*,” обяснява на тия, които я запитватъ за облѣклото и киткитѣ ѝ. — На друга страна срѣщашъ хубаво нагиздени жени и мъже по улицитѣ, облечени, не въ бѣли,

а въ модни разношарени облѣкла. Но вслушай се, ако можешъ, въ интимнитѣ разговори на такива „порядъчни хора,“ и о! ужасъ — каква гнусота въ тѣхнитѣ души, какви мръсени похоти и побуждения извиратъ отъ тамъ . . .

Сега, кажете за Бога, кои сж истинскитѣ „луди.“ Тия ли, подобнитѣ на бѣлооблечената бѣжанка съ чистата душа, или ония, както Исусъ ги нарича: варосани гробища,“ — души, въ които се крие смрадъ и гнусота? Кои единъ день ще се погнусятъ отъ себе си и като видятъ, че живста имъ е билъ празенъ и безполезенъ, ще грабнатъ револвера за да се оттърватъ отъ него?

— Но, — ще ми възрази нѣкой непосвѣтенъ на истината борецъ противъ спиритизма, — тая жена (за която се говори въ вѣстника) не е била лоша, и ако не се е занимавала съ спиритизмъ, не щѣше да се самоубие. И още — не би го сторила — ако не бѣше ѝ казалъ оня духъ, че не струва да живѣе на тоя мизеренъ свѣтъ, а да иде при него, въ духовния, защото тамъ било по-добро.

Отговарямъ: *никога положението на единъ самоубиецъ въ задгробния миръ не е за завиждане: тоя, който насилствено туря край на живота, що Богъ му е далъ, прави грозенъ грѣхъ прѣдъ Създателя.* Това прѣстъпление той дълго ще изкупува чрѣзъ нравствени мъки и страдания; какъ, слѣдовно, може такъвъ самоубиецъ, като Т. П., да казва: *„елате горѣ и вижте какъ хубаво си живѣемъ“.* — Това, като не е възможно, не е самата истина. Не е истина и за това, защото въ сеанситѣ на спирититѣ често се явяватъ такива грѣшни духове и описватъ съ трагически думи окаеното си положение въ задгробния миръ, за туй просятъ присѣтствуващитѣ въ сеанса да се молятъ Богу да прости прѣгрѣшението имъ и ги освободи отъ мъчението на свѣстѣта.

Пита се сега — какъвъ е билъ духътъ, който е прѣлъстилъ прѣдметната жена да се самозастрѣля — лошъ агентъ на пѣкала за чиято кауза е работилъ. Обаче самъ той не е виновенъ за стореното зло. Вино-

вата е и оная душа, която се е поддала на лошитѣ му внушения и е послушала сатанинския гласъ.

Ето защо духовнанието ни казва: *има духовенъ миръ; има духове добри и зли. Едни подбуждатъ къмъ добро, а другитѣ къмъ зло, — слушайте гласътъ на добритѣ духове, които опжтватъ къмъ добро, къмъ светата Божествена истина.*

Който, слѣдовно, слуша гласътъ на лошитѣ духове отива въ погибель. А тоя гласъ тѣ го прокарватъ чрѣзъ внушение по лесно въ души слаби, наклонни къмъ грѣшки — толкозъ по-лесно, колкото по-малко вѣрватъ тия души въ съществуването на духове и считатъ за своя всѣка мисль, която се зароди въ душата имъ.

Просвѣтения спиритъ, обаче, знае, че лошитѣ духове внушаватъ злитѣ мисли, за това той се бори съ тия лоши мисли като съ неканени врагове и така помага на добритѣ духове, които се сражаватъ за неговото избавление отъ злото.

Прочее, който иска да се спасява отъ злото, въ каквато форма и да го напада то, трѣбва да вѣрва въ Божията благодъ къмъ него; да носи съ търпение бѣдитѣ и да слуша гласътъ на божествения прѣдставителъ въ себе си — съвѣстѣта. Тогава невидимитѣ сили, що го окръжаватъ, ще го напжтватъ къмъ добро — и тогава тѣ ще сж чиститѣ божествени духове, които работятъ за нашето духовно повдигане. Нека се не забравя, че чистата душа привлича чиститѣ духове, а нечистата — нечиститѣ. И въ духовния свѣтъ се прилага правилото: „Подобно съ подобното си дружи“.

*
* *
*

Нашия съвѣтъ къмъ всички, които се занимаватъ съ духовнанието, съ цѣль да научатъ нѣщо за другия миръ, и да бждатъ наставени въ живота си, е този: *никога не се събирайте само отъ голо любопитство, безъ възтрѣшно душевно побуждение; никога не начевайте сбирката безъ искрена молитва къмъ Бога да ви изпрати чисти ръководители; не се искушавайте направо да повикватъ духоветѣ на ваши близки покойници, прѣди да сте*

ги измолили отъ Бога, ако е волята му, да ги изпрати. Инакъ давате мѣсто на лукавитѣ да се вмъкнатъ и отъ името на повикания починалъ да ви лъжатъ: чиститѣ духове не сж тѣй свободни както скитниците на поднебесная, та да дохождатъ всѣкога по наша прищевка. Щомъ се яви нечистъ духъ съ цѣль да ви заблуждава, — прѣкръщавайте сеанса, инакъ ще му дадете мѣсто да посѣе злото.

Т. И. Б—въ.

Подъ нашето небе.

Мисли за живота.

Слѣдъ една сбирка на 27/X вечерята, (София) въ който се яви господаря на нашата планета и чрѣзъ г. П. К. Д. ни каза утѣшителни думи и насърчения въ духовния животъ, на слѣдния заранъ се написаха долнитѣ мисли, като изяснение на нѣкои отъ съобщенитѣ вечерята:

„Деня се познава отъ утрото и живота отъ началото. Началото почва отъ земята, а края се свършва въ небето. Деня — това сж свѣтлитѣ духове, нощта — това сж потъмнѣлитѣ духове. Мислитѣ — това сж образитѣ на добрия животъ. Скърбитѣ — това сж работниците на живота. Щастието — това сж свадбаритѣ. Работниците на скърбта придобиватъ; свадбаритѣ на щастието разхарчватъ. Богатството и сиромашията сж двата края на земния животъ. Богатството е жетвата; сиромашията — сѣидбата; скърбта е орането; желанята сж сѣмената на живота“.

Любовта и живота.

На 28/X имаме сжщия кржжокъ, втора сбирка и на заднитѣ въпроси за противорѣчивитѣ стихове въ Св. Писание, духътъ ни посочи да прочетемъ долнитѣ мѣста:

Псаломъ 71: 1; 130: 6; Послание къ Евреемъ 6: 6—10; 13: 9; Римл. 14: 7; Притчи 29: 26; Второз.

27 : 9 ; Исая 56 : 10 ; Езек. 29 : 10 ; Матей 26 : 49 и 27 : 20.

Олѣдѣ прочета той написа това изяснение.

„Ето едно противоречие, което смуцава вашия умъ. Това сж извадки отъ Словото. За да ги разясните, трѣба всѣка да бжде на мѣстото си. Никога да ви не смуцаватъ противорѣчиията. Противорѣчиията сж необходими разяснения въ живота. Вий искате всичкитѣ нѣща да ви бждатъ ясни, но това е невъзможно. Невъзможно е само за настоящия животъ. Ако постъпите въ едно училище да слѣдвате, щѣха ли да ви бждатъ всичкитѣ нѣща ясни? Не. Така основната мисль на всичкитѣ стихове е да търсите Господа. Противорѣчивитѣ учения, то сж ония мисли и желания, които спжватъ вашето развитие. Не всѣка почва е еднакво благотворна за вашия животъ. Сега знаете ли коя е истинската почва? Тя е любовта! Но какво нѣщо е самата любовъ? Тя е вжтрѣшното съдържание на живота. Да любишъ, значи да живѣешъ, да мислишъ, да желаешъ, да се движишъ, да работишъ. Но вие се вплитате постоянно въ противоречивитѣ мисли, като казвате какво трѣба да работимъ. Работете доброволно каквото ви попадне. Не избирайте работитѣ си. Не опрѣдѣляйте положението си. Не се вързвайте. Свободни бждете, както Богъ ви е направилъ. Робството е отъ човѣка; свободата е отъ Бога. Работата е отъ Бога, лѣнността е отъ човѣка. Лѣнността — това е майка на нехайството, немарението, а, немарението е баща на всичкитѣ злини. — Добрѣ! Вие искате да живѣете за Господа. Какъ, доброволно ли или принудително? Кое отъ двѣтѣ прѣдпочитате? Свободата или робството? Може да ви се види страненъ тоя въпросъ, който ви задавамъ; може да ми кажете: ние сме свободни. Добрѣ! Ако бихте били свободни, бихте дѣйствували, не бихте се спжвали въ нищо; но сега колко пжти се спирате и намирате извѣстни спжнки, неприятности, страдания, които често ви отчайватъ. Сега, при такова едно състояние, може ли да се каже, че вие сте свободни? Не, не сте още. И то просто по тая причина, че ви е страхъ отъ свѣтътъ!

Свѣтътъ, — това е голѣмото страшилище за васъ отъ когото често треперите, боите се както малкитѣ

дѣца. Страхъ и любовь сж двѣ нѣща несъвмѣстими. Но азъ зная кадѣ е вашата спжнка. Вие мислите, че ако почните да любите ще станите роби на другитѣ, ще изгубите своята личностъ и свобода, понеже мислите, че любовта е слѣпа. Не, приятелю, Любовта е най-висшето проявление на Бога. Да любите, значи да живѣите разумно. Ето това означаватъ всичкитѣ стихове, които ви цитирамъ “

Гласътъ на фактитѣ.

Богохулникъ.

Живота е изяснение на Божиитѣ съдби. Ако се взираме въ подробноститѣ на личния си животъ, сами ще намѣримъ тия изяснения. Безвѣрието, проявявано отъ нѣкои съ закоравели сърдца хора, ни дава поучителни примѣри, че тоя, който се противи на благата промисълъ въ свѣта не остава ненаказанъ — рано или късно всѣки дѣятелъ на злото и бунтовникъ противъ Бога ще пожъне заслуженото за това, що е вършилъ.

Прѣзъ миналата година войника отъ флотилията въ Варна, Коста Ивановъ, родомъ отъ с. Гьоре, Балчишко, разказалъ на единъ отъ нашитѣ приятели слѣднѣето:

„Въ нашето село прѣди години живѣяше Дянкo Цонковъ, Котленецъ, по занятие овчаръ — стопанинъ на 800 овце. Тоя човѣкъ често въ приказска за вѣра и Богъ, се показваше безвѣрникъ. Веднажъ, прѣзъ 1894 год., раздразненъ, той почна да хули Бога и да пита: „Дѣ е, кажете ми го, да го застрѣлямъ!“ Изважда пищовитѣ си и грѣмва на възбогъ. — Още на другия денъ почватъ да му мратъ овцетѣ и за нѣколко дена измрѣха до една. Той нѣмъ какъ да ги закопава, та ги нахвърля въ два сухи кладенци и си зема очитѣ прѣзъ кѣра. Седемъ години скита и сега едва се е завърналъ бѣденъ скиталецъ, но съ смирена глава и признание, че има надъ насъ божествена съдба, на която трѣба да сме покорни.“

Архангелъ Михаилъ.

Като разговаряхме съ единъ охридчанаецъ, сега софийски жителъ, вечерята на 8 ноември — Архангеловъ день — върху духовнанието и му приведохъ за примѣръ горното богохулство, той ми разправи слѣдния истински случай. Тоя разказъ, не може да не е истински прѣдъ видъ добросъвѣстността на разказвача — г. Ал. Карчевъ.

„Прѣзъ 1875 год. наедно съ домашнитѣ си и нѣколко други семейства се запяхъ да посетя минералнитѣ бани край гр. Дебръ. Тия бани се нахождатъ въ прѣлестно планинско мѣсто чась далече отъ градътъ. Тамъ прѣседѣхме четиридесетъ дни. Прѣзъ туй врѣме отидохме да посѣтимъ мѣнастиря Св. Иванъ Деберски, който се намира шестъ часа далечъ отъ другата страна на градътъ. Цѣлия мѣнастирь е ограденъ отъ всѣкадѣ съ висока стѣна и вътрѣ има достатъчно помѣщения за посетители. Има една зала, която може да побере до 500 човѣка; стѣнитѣ на тая зала сж зографисани съ различни икони, между които и тая на Архангелъ Михаилъ. Прѣди години дошелъ въ тоя мѣнастирь единъ дебърски бей, мохамеданинъ-албанаецъ. Развожданъ насамъ на тамъ изъ зградитѣ отъ единъ калугеръ, най-послѣ достига въ тая зала и пита своя водачъ:

— „Защо служи това помѣщение?

— „За гости: когато дойдатъ мнозина, тука се хранятъ“.

— „Ами тия какви сж?“ запиталъ повторно, като показалъ на изобразенитѣ светци.

„Водачътъ калугеръ му обяснявалъ додѣ дошли най-послѣ до образа на Архангелъ Михаила.

— „А този кой е?“ запиталъ мохамеданина.

— „Този е който зема душитѣ на хората; той ще земе и твоята!“

— „Той ли ще ми земе душата? стой да видимъ! Ядосанъ извиква албанаецъ, изважда ножътъ си и извърта очитѣ на изображението.

„Но въ тоя мигъ напада мракъ на очитѣ му и

той ослѣпѣва: отплаща му се за неговото свѣтотатство. — Тѣй съ помрачено зрѣние го отвеждатъ въ къщата му.

„Минува се врѣме нещастника албанецъ се разкажалъ за постѣпката си и въ една нощъ сънува, че нѣкой му се явява на сънъ и му казва: „Ти ще оздравѣешъ, ако поправишъ оная пакостъ, що направи въ мѣнастиря и ако станешъ християнинъ съ семейството си“.

„Като се събужда отъ сънъ заповѣдва да го отведатъ на мѣнастиря при игумена. Разправя му за своя сънъ и му изказва готовността си да стане християнинъ.

— „Бей ефенди, казва му игумена, — да поправишъ сторената отъ тебе пакостъ можешъ, но да станешъ християнинъ — туй би навлѣкло бѣда на мѣнастиря — твоитѣ ще отмѣстятъ за това: мѣнастиря ще бѣде разрушенъ.“

— „Не, азъ ще ида и обясня на валията и тѣ ще се съмласятъ и никакво зло нѣма да направятъ.“

Отива той въ Дебръ; разказва на валията историята на неговото ослѣпяване, и съобщеното въ съня за излѣкуването му, като добавя:

— „Ако вий се противите на моето обръщане въ християнството сами ще пострадате. Знаете, че нашитѣ дѣди и прадеди сж били християни.“

„Валията се съмласилъ и слѣпия отвели пакъ на мѣнастиря. — Повикватъ зографъ да поправи очитѣ на изображението на св. Архангелъ Михаилъ и щомъ това бива готово, тъмнината въ мигъ изчезва отъ очитѣ на новообърнатия и той зарадвавъ се покрѣства.

Тоя разказъ азъ слушахъ отъ собствената уста на тоя албанецъ, който отъ онова врѣме живѣе съ семейството си въ двѣ малки стаички до мѣнастиря, като смиренъ християнинъ.“

Т. И. Г-въ.

Сънищата на единъ затворникъ.

„Бѣше 1898 година. Върналъ се бѣхъ, съ 2-ма другари, въ Македония да си продължа започнатата работа. Слѣдъ 2-мѣсечна обиколка, рѣшихъ да се прѣдприеме една пѣ-активна акция. Всичко бѣ нагласено. Броехме днитѣ, които ни дѣлеха отъ означения часъ. Обаче въ навечерието единъ отъ другаритѣ ни измѣнява.

Послѣдната вечеръ, слѣдъ полунощъ сънувамъ и гласно приказвамъ. Явява се прѣдъ мене полицейски единъ, лично мене познатъ, съ цѣлъ сонмъ стражари и ме арестува. Разпитва ме за каква работа съмъ дошълъ, колко другари имамъ, какво оржжие носимъ, кждѣ сме го оставили и пр. Отговорихъ му на всички въпроси, обаче, недоволенъ отъ отговоритѣ ми, написа на пѣсѣка съ ржка цифрата 3 съ понѣколко нули отпрѣдъ и отзадъ (00030000) и, като ми посочи писаното, запита ме: „Толкозъ ли сте?“ Азъ се замислихъ, но спомнихъ си, че нулитѣ прѣдъ цифра нѣматъ значение, заличихъ съ ржка нулитѣ стоящи слѣдъ 3 (0003) и му казахъ, сочейки съ ржка, „Толкозъ сме.“ А пѣкъ и толкозъ бѣхме. Събудихъ се веднага и станахъ. Отъ разговора, който бѣхъ водилъ „на сѣнь“ съ полицейския, събудиха се и двамата ми другари. Запитаха ме съ кого съмъ се разговарялъ, какво съмъ сънувалъ. — Разказахъ имъ и излѣзе, че тѣ сѣ узнали прѣди да имъ кажа, но не знаяха името на моя събесѣдникъ. Безъ да му мисля много, — призори бѣше, лѣгнахъ повторно и се събудихъ отъ голѣмата глѣчка на потерата, която бѣ ни обсадила.

Единия другаръ, измѣнникъ, не бѣше вече между насъ. Селото е смѣсено, отъ турци и българи.

Слѣдъ единъ часъ се намѣрихъ *vis a vis* съ полицейския, който ми зададе същитѣ въпроси, на които отговорихъ точно както и „на сѣня.“

Намѣрихъ се въ затвора и, слѣдъ день — два, видѣхъ нашия другаръ — измѣнникъ въ джандармски дрѣхи

Осждиха ме и пролѣжавахъ наказанието си въ единъ централенъ затворъ отъ еждѣто, слѣдъ 1—2 години, испратиха ме въ другъ затворъ „тербие олмакъ ичунъ“ (за вразумяване). Това бѣ въ началото на 1900 година. Слѣдъ 7—8 мѣсеца щѣше да се отпразднува единъ юбилей. По тоя поводъ упорно се заговори за обща амнистия. Това съблазни и мене и азъ възхъ да увѣрявамъ съжилцитѣ ми разнаго рода арестанти, че е възможна една обща амнистия (*афу-шаане*), обаче тая обща азъ разбирахъ „за политическитѣ“.

Сънувамъ една вечеръ, че съмъ получилъ една лира (монета).

Ставамъ сутринята и взимамъ съновника, който случайно се бѣ намѣрилъ въ затвора. Обръщамъ листата, диря и намѣрихъ тълкуванието, обаче, *за скоро не щѣло да се сбъдне*. Вдадохъ се въ намѣрки, изчислявахъ и намѣрихъ, че лирата коштува по нѣкои мѣста 109 гроша. Броя днитѣ отъ деня на съня до датата на юбилея — 109.

Това ме окуражи. Расказахъ на другаритѣ си съня и тълкуването. Обаче тѣ, освѣнъ че не искаха да ми повѣрватъ, но и ме подиграха. Колкото повече ме дразнеха съ моитѣ сънища и тълкувания, толкова повече закореняваше въ мене *вѣрбата*, че ще бѣдемъ амнистирани.

Минаха се доста дни. Сънувамъ, че единъ приятель ми подари единъ медалионъ като ми каза *въ случай на нужда можешъ да го продадешъ за 64 гроша*.

Пакъ съновникъ, пакъ тълкувания — 64 дни до датата.

20 дни прѣди датата на юбилея сънувамъ:

Намирамъ се въ една голѣма софийска зала натъпкана съ хора, очакващи нѣщо. Стоя посрѣдъ залата и азъ чакамъ.

По едно врѣме на входната врата се появи единъ лъвъ, който съ влизането си още въ залата се впусна къмъ мене, хвана ме съ зхбитѣ за дрѣхитѣ, раздруса ме, безъ да ме ухапи и се оттегли. Още не бѣхъ се

съвзълъ отъ неочакваното боричкане съ лъва, ето че пакъ се зададе, повтори друсането и се оттегли отъ салона безъ да се завърне вече. Събуждамъ се, часа бѣ 2—3 слѣдъ полунощъ. На другия день дира въ съновника и намирамъ отговоръ: „Голѣмъ човѣкъ мисли за тебе“ съ уговорза, че ще се изпълни не порано отъ 20 дни. Смѣтамъ — тъкмо 20 дни.

Слѣдъ тѣзи сънища за мене стана ясно като бѣлъ день, че е наближилъ края на моитѣ затворнически дни. Хиляди увѣрения прѣдъ другаритѣ, че ще бждемъ амнистирани (азъ говорехъ за всички ни, 5 души политически) останаха ялови. Нѣмаше що, оставихъ фактитѣ да ги увѣрятъ, като имъ заявихъ иде „Видовъ-день.“

„Видовъ-день“ дойде. Късно вечерята съобщиха ми, че съмъ амнистиранъ за голѣмо очудване на всички затворници, и то само менъ. Освободиха ме.

И до сега не знамъ какъ и защо само мене амнистираха.

С — ковъ.

Анимизмъ и Спиритизмъ

(Критично изследване)

отъ Ал. Аксаковъ

(Слѣдва отъ VIII кн.)

Азъ малко съкратихъ това дълго писмо, но запазихъ имѣящите своя цѣна технически подробности и изказаната още тогава хипотеза за обработването отъ невидимитѣ материята и прѣдаването ѝ извѣстна форма; тая хипотеза ние намираме десетъ години по-послѣ у Бити, и тя ще има за насъ особно значение, когато въпроса се отнесе до видимата материализация.

Ние ще свършимъ съ „Фотографския Журналъ“, като приведемъ отъ него още една бѣлѣжка, относяща се къмъ врѣмето на Мумлеровия процесъ, която тукъ ще бѣде повече на мѣстото си:

„Що се касае до Мумлеровитѣ спиритични фотографии, то по тоя поводъ сѣ били изказани много нелѣпости за и противъ. Но тоя писателъ отъ послѣдната категория, който твърди, че всѣка въщъ, която се отразява на обектива въ камарата и е достъпна слѣдствие това за фотографиране, непрѣменно трѣба да бѣде видима и съ човѣшкото око, очевидно е незапознатъ съ тоя отдѣлъ на физиката, който е извѣстенъ подъ името „флуоресценция“. Има не малко прѣдмети, които могатъ да се фотографиратъ но си оставатъ за физическитѣ очи, свършено невидими. Напримѣръ, стаята може да е пълна съ ултрафиолетови спектрални лъчи, и при посредството на тая „тъмна свѣтлина“ може да се получи фотография. Въ стая, освѣтена по такъвъ начинъ, прѣметитѣ на пълно ясно ще се отразятъ въ обектива на камарата и непрѣменно ще се отпечатаатъ на чувствителната плака, между туй, когато човѣкътъ съ нормално зрѣние, въ сѣщото това врѣме, не вижда въ тази стая ни най-малкия атомъ на свѣтлина. За това фотографиране невидими прѣдмети, било то „духъ“ или каква годѣ вещь, не може да се счита научно невъзможно. Ако само прѣдмета отразява флуо-

ресцеруенци или ултрафиолетовитѣ лъчи на спектра, той лесно може да бѣде фотографиранъ, но той тамъ ще остане съвършено невидимъ за най-зоркото око“ (прѣпечатано въ „The Spiritual Magazine“ 1869, стр. 421).

Ние дойдохме сега до процеса, който бѣ тѣржество за Мумлера. Тоя процесъ билъ възбуденъ противъ него отъ Нью-Йоркската газета „The Worlds“ и се начала въ априлъ 1869 година. Мумлеръ билъ арестованъ по обвинение: „въвождане публиката въ измама, посредствомъ приготвяне фотографии, прѣдавани за спиритични.“ Ето главнитѣ чѣрти на процеса: отъ страна на обвиняемия били повикани осмина фотографи за да изобличатъ измамата на Мумлера; тѣмъ бѣ посочено на шестъ начина, посредствомъ които може да се приготвятъ спиритични фотографии; но *нито единъ отъ тѣхъ не само никога не бѣ виждалъ самия Мумлеръ да работи, но даже не бѣ надниквалъ въ работилницата му, не бѣ видѣлъ фотографическитѣ му уреди и нищо не било приведено въ доказателство на туй, че фотографиитѣ на Мумлера се приготвятъ по единъ отъ поменатитѣ шестъ способности.* Напротивъ, *четирма фотографии: м-ръ Сли, м-ръ Хей, м-ръ Силверъ и м-ръ Херней, които сж били у Мумлера и сж наблюдавали за способа на неговото фотографиране, показали, че нито единъ отъ помѣнатитѣ шестъ способности не сж имали нищо общо съ употребявания отъ Мумлера, който съ нищо се не отличава отъ обикновения.* Повече отъ това, *м-ръ Сли, фотографъ отъ Паукипси, повика Мумлера въ домътъ си въ Паукипси и тукъ, безъ да се гледа на това, че се е употребявала камара, стъкла и химически прѣпарати, принадлежащи на м-ра Сли, получилъ се е сжщия резултатъ, М-ръ Хей прѣкаралъ у Мумлера три недѣли въ изслѣждане явления и показалъ, че призрачнитѣ изображения се появили и тогава, когато той самъ извършвалъ всичкитѣ операции, като почналъ отъ измиване на стъклата и свършва съ проявленията. М-ръ Силверъ казалъ, че когато Мумлеръ билъ въ неговата (на Силвера) галерия и употребявалъ апаратитѣ и приборитѣ на м-ра Силвера, на негатива се получила фигура освѣтъ самия*

Силверъ. Спиритичнитѣ изображения се появили даже и тогава, когато Силверъ въ присѣдствие на Мумлера опериралъ самъ съ своитѣ собствени прибори. Наконецъ, м-ръ Херней, извѣстенъ въ Нью-Йоркъ фотографъ (№ 707, Broadway) далъ слѣдното показание:

„Азъ се занимавамъ съ фотографията въ продължение на двайсетъ и осемъ години; бѣхъ очевидецъ на Мумлеровитѣ работи и макаръ, че дойдохъ съ намѣреніе всичко внимателно да прослѣдя; но при все това не намѣрихъ нищо колко годѣ прилично на измама; негова способъ за фотографиране бѣ обикновения; едничко, що излизаше отъ обикновения редъ бѣ туй, „че Мумлеръ държеше своята ржка върху камарата“.

Но има още и другъ фактъ, който е билъ установенъ съ едногласно свидѣтелство: всички бивши въ сѣда свидѣтели-фотографи отъ страна на обвиняемия заявили, че призрачнитѣ образи, що се намираха на тия фотографии, не могатъ да бѣдатъ прѣдадени отъ негатива на чувствителната пластинка въ тъмната стая иначе, освѣнъ посрѣдствомъ газова свѣтлина, отъ лампа или дневна.

Освѣнъ това, до половинъ дузина свидѣтели, посещаващи галерията на Мумлера съ цѣль да откриятъ измама, положително утвърждавали, че той въ своята тъмната стая никаква искусствена или дневна свѣтлина не употребявалъ и че единствената проникваща тукъ свѣтлина е идеала прѣзъ малко прозорче, забулено съ тъмно-жълтъ платъ. И освѣнъ това Мумлеръ получавалъ тия изображения, и въ много случаи ги показвалъ на своитѣ посѣтители, нѣколко минути слѣдъ снемането. Въ случаитѣ съ м-ра Ливермора (добръ извѣстенъ банкеръ въ Нью-Йоркъ), единъ отъ свидѣтелитѣ въ тоя процесъ, Мумлеръ проявилъ три портрета на неговата покойна жена (*всѣки въ нова поза*) въ течение на десетъ минути слѣдъ неговото фотографиране.

Но това не е всичко: не само факта—появата върху плаката на човѣшка фигура, видима за очитѣ билъ установенъ въ сѣда; но дванайсетъ души свидѣтели заявили, че въ тия фигури тѣ познали своитѣ починали приятели и роднини. И повече отъ това: петима

свидѣтели, въ числото на които се намиралъ и сѣдията Едмондсъ, показали, че подобни фотографии били получавани и познавани даже и въ такива случаи, когато лицата, изобразявани на тѣхъ, *никога прѣзъ живота си не се снимали*.

Подобни свидѣтелства, могли да се прѣдставятъ безъ брой, но сѣдията намѣрилъ, че сж достатѣчни и горѣприведенитѣ, та на основание на тѣхъ постановилъ: „че отъ внимателното разгледване на дѣлото той дошелъ до заключение, че подсѣдимия е длъженъ да се счита прѣдъ сѣда оправданъ; че даже по свое лично мнѣние той и да може да прѣдположи въ дадения случай измама отъ страна на подсѣдимия, но като дѣйствува въ качество на сѣдия той не счита за справедливо да изпраца подсѣдимия въ сѣдътъ на застѣдателитѣ (Grand Jury), тъй като по неговото убѣждение, виновността на подсѣдимия е останала недоказана“ (Всички подробности могатъ да се намѣратъ въ отчета по това дѣло, помѣстени въ журнала «Banner of Light» отъ 1-и до 8-и май и 18-и августъ 1869 година, и въ «Spiritual Magazine» 1869, стр. 241 — 260).

За да дадемъ на нашитѣ читатели понятие за познати трансцендентни фотографии, азъ прилагамъ тукъ въ VI таблица нѣколко образци съ потрѣбни свидѣтелства и обяснения.

Ето писмото на м-ра Бронсонъ Мурей¹⁾, напечатано въ „Banner of Light“ отъ 25-и януари 1873 година.

„Господине редакторе! Въ послѣднитѣ числа на истеклия септември, мисисъ Мумлеръ, нахояйки се въ трансъ, даваше съвѣти въ Бостонъ (170, West Springfield Street) на едного отъ своитѣ пациенти, тя внезапно се спрѣ, и като се обърна къмъ мене, каза ми, че когато се снимамъ у м-ра Мумлера, то съ мене заедно на пластинката ще се появи фигурата на жена, държаща въ рѣка вѣнецъ отъ цвѣтя, отколѣ и горѣщо желаеща да докаже на мжжътъ си факта на своето сѣществу-

¹⁾ Извѣстия ню-йоркски спиритуалистъ, не принадлежащъ къмъ категорията на слѣповѣрващитѣ въ всичко, що се нарича медиумични явления; той участвувалъ въ нѣколко комисии, които сж разкривали измамнитѣ на медиуми.

ване: до сега тя не е могла да намъри за това случай, но сега се надѣе да достигне своята цѣль чрѣзъ мене. Мисисъ Мумлеръ прибави, че „съ помощта на увеличителното стъкло, на плаката ще бждатъ забѣлѣзани буквитѣ R. Bonner“. Азъ попитахъ не означаватъ ли тѣ Робертъ Бонера, но не получихъ отговоръ. Когато азъ се приготвихъ да позирамъ, то въ мигъ паднахъ въ трансъ, което съ мене по рано никога не е бивало, и на Мумлера се не удаде да ме постави въ надлежна поза. Той никакъ не можа да ме застави да седя право и да се прислоня къмъ желѣзната упора. Тѣй ме и снемаха въ състояние на грехналъ, както това се гледа и на фотографията, и женската фигура съ вѣнеца и буквитѣ отъ цвѣтни бутони се появяватъ, както бѣ обѣщано; но азъ не познавахъ никого подъ името Боннеръ. (Гледай таб. VI фиг. 1.)

«Като се върнахъ у дома азъ на мнозина съобщихъ за тия случаи. Една дама ми каза, че недавно срѣцнала нѣкого си мистеръ Боннеръ изъ Георгия и би желала да му покаже тоя портретъ. Слѣдъ двѣ недѣли тя ме повика у дома си; скоро слѣдъ туй влезна още и другъ господинъ именно м-ръ Робертъ Боннеръ, и каза, че на моята фотография, която той видѣлъ у хазайката, той намърилъ поразително сходство съ портрета на своята жена. Никой тукъ не оспорва съвършенната прилика съ портрета, снетъ отъ нея двѣ години прѣди смъртъта ѝ (Гл. таб. VI фиг. 3) изобразяваща приживотната фотография на м-съ Боннеръ За съжаление, на фототипия № 1 спиритичното изображение не е така ясно, както на оригинала).

«Но това не е всичко. Едвамъ съзрѣ м-ръ Боннеръ горѣпоменатата фотография, той начаса се обърна по пощата въ Нью-Йоркъ къмъ медиума Флинтъ съ запечатано писмо, заключаваще въпроси за жена му¹⁾.

«На слѣдния день писмото се върнало неразпечатано придружено съ отговоръ въ седемъ страници. М-съ

¹⁾ За обяснение на тоя фактъ необходимо е да съобщимъ на читателитѣ, че Флинтъ, еднакво както Мансфилдъ, били особенъ родъ медиуми, които имали способностъ на изпращанитѣ имъ запечатани писма за приминали да отговарятъ посредствомъ медиумично писане отъ името на тия лица, разбира се, безъ да разпечатватъ полученото писмо, което се и повръща на изпращача наедно съ медиумичния отговоръ.

Боннеръ се подписва въ него съ собственото си име «Ела» и съобщава, че като измолила позволение да се яви на плаката заедно съ мене, тя сторила това. По натѣй тя казва, че братята на м-ръ Боннеръ, Уилямъ и Хамилтонъ, а сжщо и стария неговъ приятель, праводушния и добръ Сямъ Крейгъ, се намиратъ при нея; че въ скоро врѣме тя ще напише чрѣзъ посрѣдството на д-ра Флинта писмо къмъ малкия си синъ, Хемя, и добавя, че е доволна отъ м-ра Боннера за грижата му къмъ дѣцата. При това тя го моли да се отпрати въ Бостонъ при спиритиченъ фотографъ, като явява, че и тя ще бѣде тамъ и ще се появи наедно съ него на една плака съ вѣнецъ отъ цвѣтя на глава, съ другъ вѣнецъ въ едната ржка, като показва съ другата на горѣ. Азъ самъ прочетохъ това въ писмото ѝ, а м-ръ Боннеръ прибави: «утрѣ азъ ще ида въ Бостонъ и никому нѣма да се извѣстя». Слѣдъ четри дни м-ръ Боннеръ ме посети. Той ходилъ въ Бостонъ, на никого се не обадилъ и все пакъ получилъ обещаната фотографая, на която жена му се явила точно както бѣ писала (Гл. табл. VI фиг. 2. Вѣнеца въ ржката на фигурата на фототипията е почти съвсѣмъ незабѣлезанъ).

«Всички интересуящи се отъ прѣдмета могатъ да видятъ тия фотографии у г. Мумлера въ Бостонъ или у мене въ Нью-Йоркъ... М-ръ Боннеръ — лице добрѣ извѣстно въ Георгия и Алабамъ».

«Всички обаче, що ме познаватъ, знаятъ и това, че нито се ползвамъ, нито имамъ смѣтка да съчиня подобна история; като прѣдавамъ тоя фактъ за общо знание азъ гарантирамъ за неговата достовѣрностъ».

«Бронсонъ Мурей.

«238 West, 52 Street. New-York City. 7 януари 1873 г.».

Фотографията № 4, на сжщата табл. VI, прѣдставлява м-ра М. А. Доу, издателя на общеизвѣстния въ Америка журналъ «The Waverley Magazine» Колкото се отнася до фигурата, стояща до него, то историята на появляването ѝ се намира въ писмото на м-ра Доу къмъ м-ръ М. А. (Охон), живущъ въ Лондонъ и ползующъ се съ извѣстностъ въ спиритичната литература:

«Бостонъ, 28 септември 1873 г.

«Любезни господине!

Писмото ви отъ 17-и тоя септември азъ получихъ тая заранъ и ще се потрудя на кратко да ви изложя това, що видѣхъ самъ на опитъ по спиритичнитѣ фотографии, Въ типографията и редакцията на «Waverley Magazine» работятъ около петнадесетъ млади жени; нѣколко заняти съ наборъ, други при машината, трети съ разпращане на журнала, и наконѣцъ, четвърти съ четене и поправка на ръкописа за печатъ. Между тѣхъ имаше една дѣвоица, която бѣ постъпила при мене прѣзъ 1861 година и продължаваше до 1870 година, когато внезапно заболѣ и умрѣ, на около 27 години отъ рождението ѝ. Прѣзъ послѣднитѣ години на работата си, тя чрѣзмѣрно се разви и стана твърдѣ интеллигентна и приятна личностъ. Нейното дълго стоење у мене и безкористната ѝ прѣданностъ къмъ интереситѣ ми, възбудиха въ менъ искренна къмъ нея привързаностъ, на която тя отговаряше съ взаимностъ, която не веднажъ бѣ отъ нея показвана. Прилагамъ портрета ѝ, който около двѣ недѣли прѣди смъртъта ѝ бѣ направенъ. Не ще се спирамъ на смъртъта ѝ и на моята горестъ при тая загуба. Недѣля слѣдъ почиването ѝ ми се падна да присъствувамъ на сеансъ при единъ медиумъ, духовния ръководителъ на когото, млада индианка — каза: «Вие привлесохте една красива дама, която желае да ви види; въ ръцѣтъ си държи рози, прѣдначинени вамъ, тя ви е любила повече отъ всѣкой другъ, за добрината ви къмъ нея». Азъ бѣхъ крайно удивенъ, понеже не прѣдполагахъ, че приятелитѣ могатъ да проявятъ земна привързаностъ слѣдъ като сж напуснали тѣлото, даже и да допуснахме, че тѣ могатъ да произведатъ нѣкои явления. Азъ отидохъ за мѣсець въ Саратогъ и се срѣцнахъ тамъ съ докторъ Слейдъ, знаменитъ медиумъ. Той ме никакъ не познаваше. Имахъ съ него сеансъ, въ врѣме на който той държеше десната си ръка подъ масата съ проста грифелна дъска, тогасъ когато лѣвата лежеше на масата и се допираше до моята. Скоро се зачу писане на грифела и когато дъската се извади изъ подъ масата, на нея се показаха словата: «Азъ съмъ всѣкога при

васть», подписано съ името ѝ. Като се върнахъ въ Бостанъ, азъ се обърнахъ, вслѣдствие съвѣта, що ми се даде въ Саратоуъ, къмъ м-съ Мери М. Харди, най-популярния транс-медиумъ въ Бостонъ.

Моята приятелка незабавно се яви и ми каза, че ми е дала въ Саратоуъ, чрѣзъ докторъ Слейда нагледно доказателство на грифелната дъска; тя прибави, че всѣкога е при мене за да ме наставлява и закриля, защото ме люби, като най-добрия отъ всички люде, които тя е познавала на земята. На слѣдния сеансъ неочаквано каза, че иска да ми даде своя портретъ. Азъ оставихъ това обѣщание безъ внимание, понеже мисляхъ, че портрета ще бѣде нѣкакъъ нарисованъ. Въ продължение на три мѣсеца у менъ ставаха еженедѣлно сеанси съ м-съ Харди и азъ ни еднажъ не споменахъ за портрета; въ края обаче на това врѣме попитахъ съобщаващата се, има ли намѣрение да ми даде портрета си, на която тя отговори че е готова. Попитахъ я, по какъвъ начинъ той ще бѣде направенъ. «Посрѣдствомъ фотография», отговори тя. «Ще го направи ли тоя фотографъ, който ви снима приживъ?» — «Не, това трѣбва да направи фотографъ медиумъ». Въ края на послѣдната недѣля азъ пакъ бѣхъ въ м-съ Харди. Щомъ падна тя въ трансъ, моята приятелка заговори чрѣзъ нея и каза: «Идѣте при Мумлера и кажете му, че ще идете да се снимате по пладнѣ. Желала бихъ щото по дванайсетъ (обикновения мой часъ за бсѣда съ нея) да дойдите тукъ още веднажъ да поговорите съ менъ».

Азъ начасътъ отидохъ у Мумлерови, дѣто сварихъ само м-съ Мумлеръ. Казахъ ѝ, че желая да имамъ спиритична фотография. Тя ме попита, кога пакъ ще ида, а азъ ѝ отговорихъ: тѣкмо слѣдъ недѣля по пладнѣ. «Вашето име» — «Не искамъ да кажа настоящата си фамилия, но вие може да ме наричате м-ръ Джонсонъ». Внесохъ пари и се върнахъ дома. Слѣдъ недѣля азъ отново отидохъ при м-съ Харди, както по-отрано бѣ рѣшено. Тя падна въ трансъ. Моята приятелка бѣше вече тукъ и ме попита: «Какъ сте, м-ръ Джонсонъ?» тогава прибави: «Мистеръ Доу, азъ не забѣлвахъ по-

рано, че вие ще се срамувате отъ вашето име». Азъ казахъ, че се надѣвамъ да получа своя собственъ портретъ, но далеко не съмъ увѣренъ, че ще видя и нея на плаката. «О, вие сте скептикъ», извика тя. Азъ се простихъ съ нея и се отправихъ къмъ м-ръ Мумлера, дѣто стигнахъ за четвъртъ часъ до назначеното врѣме; никой другъ нѣмаше и той каза, че ние можемъ на часътъ да пристѣпимъ къмъ работа. Седнахъ на столъ въ показана поза и той постави апарата си на седемъ фута отъ мене. Като вложи плаката, каза ми дѣ да гледамъ. Така прѣсидѣхъ двѣ или три минути, слѣдъ което той я внесе въ друга стая. Като се върна съ нея, каза, че нищо не се явило и вложи друга. Азъ прѣсидѣхъ толкозъ врѣме, както и въ първия случай, и той обяви, че има нѣкакъвъ неясенъ обликъ. На бѣлѣжката ми, че ми е общана фотография, той каза, че ще слѣдва опититѣ, и че му се е случвало да повтаря петъ — шесть пѣти додѣ се удаде. Той вложи трета плака и азъ прѣсидѣхъ тѣкмо петъ минути по неговия часовникъ, който той държеше въ рѣка съ повърнатъ къмъ мене гърбъ, като бѣ сложилъ рѣка на камарата. Като извади плаката, той влезе съ нея. Слѣдъ влизането му въ стаята, дойде м-съ Мумлеръ, която, както ми се видѣ, бѣ въ полутрансъ. Азъ попитахъ, не вижда ли нѣкого, а тя отговори, че вижда около мене красива млада дама. Изведнажъ тя падна въ пълень трансъ и моята приятелка пакъ заговори: „Сега вий ще получите моята фотография. Азъ съмъ застанала задъ васъ съ сложена рѣка на рамото ви; на главата ми има вѣнецъ отъ цвѣтя“. Въ минутата се върна м-съ Мумлеръ съ плака въ рѣка и ми съобщи, че има изображение. Като погледнахъ на негатива, азъ ясно видѣхъ себе си и стоящата отзадъ женска фигура. М-ръ Мумлеръ обеща да ми испрати пробно копие на другия день. Азъ го помолихъ да го адресира на м-ръ Джонсонъ въ пощата до поискване. На третия день азъ отидохъ въ пощата и получихъ пликъ на име м-ръ Джонсонъ. Като го разпечатахъ, намѣрихъ пробното копие, занесохъ го у дома и като го разгледахъ съ хубаво увеличително стѣкло, видѣхъ

прѣкрасния портретъ на моята покойна приятелка въ натурална величина. Азъ написахъ писмо къмъ м-ръ Мумлеръ, дѣто се подписахъ съ пълното си име и казахъ, че съмъ съвършено доволенъ отъ портрета. Азъ признавамъ неговата сжщинска и истинска фотография и моята приятелка не еднажъ ме е увѣрявала, че тукъ нѣма никаква измама. Приложеното копие ви дава самата възможность да сждите за сходство между насъ“.

„Прѣданъ вамъ:

„Мойсей А. Доу.

(„Human Nature“ 1874 г., стр. 486—488).

Привождамъ сжщо помѣнатото по-горѣ писмо на г. Доу къмъ Мумлера!

Бостонъ, 20-и януари 1871 г.

„Многоуважаеми м-ръ Мумлеръ.

„Като бѣхъ на пощата миналата сжбота, азъ получихъ изпратения отъ васъ пликъ съ пробното копие. Тая е напълно удаа се фотография на моята приятелка. Приличенъ на сжщия ѝ портретъ, направенъ недѣля прѣди нейната смъртъ. Сама тя го е видѣла само на негативъ, Болестъта ѝ се продължава тъкмо деветъ дена. Миналия четвъртъкъ, по пладнѣ, тя ми каза чрѣзъ медиума, че ще стои около мене съ цвѣтя въ ржцѣ и ще се опира на лѣвото ми рамо. Ако вие се вгледате въ лѣвото ми рамо, то ще видите слабъ отпечатъкъ на ржката ѝ съ цвѣтя. но напълно за да се разгледатъ, трѣба да се прибѣгне къмъ помощта на лупата. Менъ се струва, че е достатъчно да се покажатъ тия двѣ фотографии, щото да се убѣди и най-закоравелия скептикъ. Азъ оставамъ псевдонима Джонсонъ и се подписвамъ съ сжщинското си име. Съ пълно уважение, Вашъ Мойсей Доу, издатель на „Waverley Magazine“ (Гл. „The Medium“ 1872, № 104).

У менъ има екземпляръ отъ тая фотография на Мейблъ Уаренъ, снета отъ нея приживѣ, която Доу изпратилъ на Мумлера за сравнение. Сходството между двѣтъ фотографии е така поразително, както и у Боннера.

Въ „Banner of Light“ отъ 18-и мартъ 1871 г. е помѣстено дългото писмо на г. Доу, въ което той твърдѣ подробно разказва историята на тая фотография. Отъ него ние узнаваме, че младата мома се е наричала Мейблъ Уаренъ, че тя е умрѣла въ юли 1870 година и че сѣмо въ началото на сѣщата тая година м-ръ Доу случайно се запозналъ съ нѣколко спиритични явления; той знаелъ за тѣхъ толкова малко, щото не разбралъ даже, за какъвъ „портретъ“ сѣ му говорили, и когато той дошелъ при Мумлера, то не му казалъ името си, като го считалъ, както мнозина други, за измамникъ.

Приведенитѣ отъ мене примѣри отъ транцидентна фотография на Мумлера, сѣ достатѣчни да дадатъ понятие за общия типъ получени у него явления. Моята колекция отъ около тридесетъ екземпляра отъ тоя родъ фотографии потвърждаватъ всички приведени погорѣ бѣлѣжки на м-ръ Селерса, кореспондентъ на „Британския фотографски журналъ“. Прѣдъ видъ нашитѣ понататѣшни разслѣдвания, считамъ за не излишно да посоча на това, че нѣкакъвъ родъ облѣкло съставлява принадлежностъ на появяващитѣ се фигури, както се види това на портрета на м-ръ Боннеръ и Мейблъ Уаренъ; въ видъ на окрасение често се появяватъ цвѣта; на една отъ фотографиитѣ на м-ръ Конантъ, извѣстния медиумъ на журнала „Banner“ се вижда самия медиумъ и спускаящитѣ се надъ него три рѣцѣ, които го осипватъ съ цвѣта, що падатъ по главата му и на гърдитѣ му, а частъ се държатъ на въздуха. Една отъ тия рѣцѣ е въ рѣкавъ, подобно на тая, както ние видѣхме на фотографията на професоръ Вагнеръ, но само, че тоя рѣкавъ обхваща рѣката плътно.

Ще спомѣна за още три фотографии, имащи особено значение. На една отъ тѣхъ е изобразена сѣдяща жена, — м-съ Тингеймъ; въ момента на позата тя забѣлѣзала, че частъ отъ лѣвата ѝ рѣка се повдига и устрѣмила очи въ тая точка. На фотографията, задъ тая дама, се вижда изображение — наричано астрално — малка дѣвойка, въ която м-съ Тингеймъ познала щерка си; ясно се вижда, какъ рѣкава отъ дрѣхата на

м-съ Т. е повдигнатъ отъ малката ржчица на дѣтето. И тъй ний имаме тукъ *фотография на материаленъ предметъ въ момента на неговото движение отъ невидима ржка* (Глед. „The Medium“ 1872, № 104).

На втората фотография ний пакъ виждаме м-съ Канантъ. Въ самия моментъ на позата тя се обърнала надѣсно съ възклицание: „Ето моята малка Уанци“ (малка индианка, която често се проявявала чрѣзъ нея) —и протѣгнала къмъ нея лѣвата си ржка, като да е искала да улови дѣтето за ржка. На фотографията явно се вижда фигурата на малката индианка, и палеца на дѣсната ѝ ржка се намира въ ржката на м-съ Канантъ. И тъй ний имаме тукъ *фотография на астрална фигура, видена и позната отъ сенситивитъ въ момента на позата, както е било и у Бити* („Медиумъ“ 1872, № 104).

Потвърждение на подобни явления и въобще на бѣлѣжитъ случай на транцендетална фотография ние намираме въ писмото на професоръ Геннингъ (американски геологъ), помѣстено отъ него по поводъ Мумлеровия процесъ въ Нью-Йорския журналъ „Трибуна“ и прѣпечатанъ слѣдъ туй въ Лондонския „Spiritual Magazine“ (1869, стр. 260). Въ него се съобщаватъ такива интересни факти, щото считамъ за неизлишно да приведа тукъ главната му часть.

„Въ февруари 1867 год. азъ се запознахъ съ фотографъ, който живѣеше въ Конектикутъ. Като се отбихъ при него въ работилницата му за да се снима, азъ забѣлѣжихъ, че фотографа бѣше въ врѣме на позата особно неспокоенъ. При появяване плаката се оказа, че задъ мене стои свѣтла облачна женска фигура. Азъ нищо не бѣхъ чулъ още за Мумлера, нито за каквито и да било спиритични фотографии. На моя въпросъ, какъ се е появила на плаката тая фигура, фотографа отговори, че той самъ това незнае, но въ туй врѣме, когато той ме снималъ, той видѣлъ тая женска фигура задъ мене. Нему се не искаше га пропусне тоя портретъ отъ работилницата си и той ме помоли да не говоря за тоя случай. Тукъ тоѣ разказа, че му се е случвало да получава подобни фотографии

въ продължение вече на нѣколко години, но че той за това отъ своя страна нищо не правилъ; той можелъ да ги има почти всѣкога, стигало да се поддаде на влиянието на съществува, които наричаше духове, но никакъ той не искалъ да има съ тѣхъ каквото и да е сношение. Той не искалъ името му да се смѣсва съ какъвто и да било видъ спиритизмъ.

„Азъ бѣхъ тѣй убѣденъ въ искренността на моя познатъ, щото поискахъ да изслѣдвамъ необикновената му способностъ. Слѣдъ дълги уговорки и увѣщания отъ моя страна, той се съгласи напосокъ да ми даде нѣколко сеанса и се подчини на „невидимитѣ“. Азъ искахъ щедро да го възнаградя за изгубеното врѣме, но той отклони всичкитѣ ми прѣдложения, като каза, че не счита за право да употребява тайната си способностъ за поминъкъ. Между това, той се съгласи на всевъзможнитѣ условия за моитѣ изслѣдвания, и като се възползвахъ отъ това, азъ повикахъ единъ мой приятелъ да ми помогне. Въ продължение на четири дни всичкото послѣобѣдно врѣме на фотографа принадлежеше намъ. Ние бѣхме убѣдени въ честността му, но пакъ поведохме работата така, като да бѣ той ловъкъ измамникъ. Приготовлението на плакитѣ и проявяването имъ се извършваше прѣдъ мене, и въобще ние не изпуснахме ни една прѣдпазителна мѣрка за отстраняване или разкриване измамата. Почти на всѣки сеансъ у насъ се получаваше изображение на същата жена — тая свѣтла облачна фигура се появяваше когато бивахъ самъ, или по-право да кажа, когато си въобразявахъ, че съмъ самъ. Почти при всѣки сеансъ фотографа падаше въ трансъ. Що можахме да кажемъ? Той е човѣкъ съ обществено положение, репутацията му е безопречна. Азъ не мога да допустна ни най-малко съмнѣние въ честността му, та той и нѣмаше никаква причина да ме мами. Да продава за пари странната си сила той не искаше. Ако бихъ го счелъ даже способенъ за измама, азъ все пакъ не би билъ въ състояние да обясня тия фотографии. Азъ знаа само два способа за получаване фотографични изображения върху чувствителната плака: или нѣщото, способно да отразява свѣтлина, трѣба да бѣде поставено на надлежно разстояние

прѣдъ обектива, или пъкъ чувствителната плака се покрива съ друга фотография и се оставятъ на свѣтлина. Проникващата прѣзъ наложената фотография свѣтлина произвежда мѣждиво изображение. Фотографътъ може още да употреби стара, била въ работа плака и тогава въ резултата може да се получи и билия на нея по-рано отпечатъкъ. Такъвъ начинъ на тълкуване е билъ прѣдложенъ недавно отъ единъ кореспондентъ на „Трибуна“. Моя фотографъ не употребяваше стари плаки, слѣдовно, къмъ него остава да се приложи едно отъ по-първитѣ обяснения. Мене е положително извѣстно, че той *не прилагаше къмъ чувствителната плака старъ негативъ*, и трѣбало би да получава своитѣ призрачни образи по другъ способъ. Остава още една възможность. Имаше ли нѣщо какво и да било прѣдъ камарата? Но фотографътъ, азъ и моя приятель бѣхме единственитѣ лица, що се намирахме въ стаята. Можаше ли въ продължение на четири дни да бждемъ измамвани по такъвъ грубъ начинъ? И ако насъ дѣйствително сж ни подигравали, то какъ е могла играящата роля на духъ тайна съюзнаца да се направи тъй прозрачна? Какъ можеше тя да се държи на въздуха? — понеже на една отъ фотографитѣ се гледаше жена, спускаща се по въздуха. Всички фигури сж прозрачни като газова ткань. По какъвъ начинъ тѣ бѣха направени? Азъ не бързахъ съ заключенията си.

„И другъ още случай стигна до моитѣ свѣдѣния. Младо момиче отъ Чейльзе, дошло да се снима при едного отъ най-извѣстнитѣ въ градътъ фотографи, тогазъ, когато той се готвилъ да прѣкрати вече за тоя день работата. Момичето седѣло прѣдъ камарата и въ врѣме на позата почувствувало, като че нѣкаква сѣнка се мѣрнала прѣдъ очитѣ ѝ, и казала това на м-ръ А., стоящъ при камарата, а той отговорилъ, че това е нищо, че тя може да примигва, но да стои неподвижно. При проявление на плаката на лицето ѝ се показали двѣ ржцѣ. Тая фотография е твърдѣ бѣлѣжита. Азъ разгледвахъ четири екземпляра и единъ отъ тѣхъ се намира у мене. Призрачнитѣ ржцѣ обхващатъ задтилъ

момичето; виждатъ се тѣ до ржкава, дѣто изчезватъ въ безформена мъгла. Едната ржка достига до подбръдката на дѣвойката, очертанието на която ясно се вижда прѣзъ тая ржка. Всички тия фотографии иматъ една обща чѣрта — прозрачностъ; сѣдията Едмондсъ твърди, че явявалитѣ се нему духове сж призрачни, и други мой познатъ, човѣкъ високо-образованъ, ми казваше, че и той ги видѣлъ такива сжщо.

„Не може да се допустне сжщо, че тия ржцѣ сж били по рано фотографирани на фотографичната плака. Фотографа ми казваше, че плаката е нова, никога до тогава не била; но ако даже се прѣдположе, че той е казалъ неправда, все пакъ не можеше да се разбере, по какъвъ начинъ ржцѣтѣ можаха да се появятъ *възрху лицето*? Можеше ли той да ги снесе слѣдъ дѣвойката? Вие виждате, че кутлето и безименния прѣстъ на лѣвата ржка сж пѣхнати подъ вратника, което несъмнѣно доказва, че дѣвойката и ржцѣтѣ сж снети едноврѣменно. Ако даже се допусне, че въ стаята не забѣлѣзано се е вмѣкнала жена и е хванала съ ржцѣ главата на снимащата се, то какъ е избѣгнала тя отъ очитѣ на самия фотографъ. Той твърди, че въ стаята освѣнъ него и младата мома, никого не е имало. Да допустнемъ пѣкъ, че жената е влѣзла незабѣлѣзана за тѣхъ; но какъ е могла тя да направи ржцѣтѣ си прозрачни и съвършено на скрие останалото тѣло? Фотографа — човѣкъ заслужащъ пълно довѣрие — казва, че никога и не мислилъ за каквато и да е спиритическа фотография, че теория за тая смѣтка у него нѣма никаква, че той знае само едно, че въ появата на тия ржцѣ той е невиненъ“.

Още по-подробно се говори за тия извънредни случаи въ писмото отъ сжщия Гейнингъ къмъ редакцията на „*Banner of Light*“, 1867 година, отъ 6 юли, изъ което азъ ще приведа само слѣднитѣ два реда, имащи за насъ особенъ интересъ: „Лѣвата ржка се вижда съвършено ясно до ржкава, който скрива гладката бѣла запрътка“.

Редактора на „*Spiritual Magazine*“ добавя отъ себе си, че Гейнингъ, като билъ въ Лондонъ, лично

му потвърдилъ тия факти и показалъ дагеротипиитѣ, за които ставало рѣчь, дамата, що се появила първо била неговата жена и сходството било неоспоримо. („Spiritual Magazine“, 1869 г., стр. 329).

Остава ми да спомѣна още за една фотография на Мумлера, на която е снетъ м-ръ Геродъ, младъ медиумъ, седящъ на маса въ състояние на трансъ. *Задъ него се вижда астралното изображение на самия него или негова двойникъ, стоящъ въ профилъ съ закрити очи, съ глава, малко наклонена къмъ медиума.* („Medium“ 1872, № 104).

Втория случай *фотография на двойника* у другъ фотографъ се привождатъ отъ Кертера въ писмото къмъ редактора на Varmer'a отъ 31 юли 1875 г., прѣпечатано въ „Human Nature“ 1875 г. стр. 424 — 425. Трети подобенъ случай, разказанъ отъ м-ръ Глендинингъ, и като е произлезалъ въ частенъ кръжокъ, заслужва нашето пълно внимание. Да приведемъ думитѣ на м-ръ Глендининга: „прѣди двайсетъ години ние наедно съ единъ отъ моитѣ приятели, добръ медиумъ, опитахме да се занимаемъ съ спиритичната фотография и добихме нѣколко резултата. Изпърво на плаката ни се получиха нѣкакви странни петна и, да бѣхъ въ тая работа по-опитенъ, разбира се, запазилъ би ги, за да ги подхвърля изново на внимателно изслѣждане. Когато у насъ не се получаваеше ясно изображение, азъ обикновено остръгвахъ съ прѣсти плаката и слѣдъ туй я измивахъ. Съ стѣкла и химически препарати ни снабдяваше м-ръ Мелгенъ, секретаръ на едно шотландско фотографско общество, и ние се отнасяхме единъ къмъ другъ съ пълно довѣрие, както това бива между порядъчни хора. Въ единъ случай у насъ се получи портрета на медиума въ поза, която той държеше 10 или 15 минути до поставянето на плаката, като се намираше въ туй врѣме на половината разстояние между камарата и задния фонъ. Въ стаята бѣ тѣй наричаната *планиетка*, известна подъ името „Indicator“, който твърдѣ леко показваше по буквитѣ, що трѣбаше да правимъ, понеже „духоветѣ“ казваха, че и тѣ сами още не знаели какъ ще произвеждатъ тия изображения, и че по-прѣди трѣба да се направятъ нѣколко

проби и ни посѣвѣтваха да месмеризираме камарата, химическитѣ прѣпарати и всичко изобщо. Ние изпълнихме указанието имъ, отчасти за забава, отчасти отъ любопитство. Когато ги попитахме защо се получи портрета на медиума въ положение, което той занимаваше по-рано, прѣди поставяне на плаката тѣ отговориха, че той оставилъ на това мѣсто своето „влияние“ и ако би имало въ стаята ясновидящъ, той би видѣлъ медиума на това мѣсто. Азъ това не разбирахъ, но друго обяснение ний не можахме да добиемъ“ („Spiritualist“ № 234, февруари 16, 1877, стр. 76).

Тия фотографии на *невидими* за човѣшкитѣ очи *двойници* сж драгоцѣнни прѣдшественници на фотографиитѣ на *видимитѣ и осезаеми двойници*, за които ще дойде да говоримъ по-късно.

И тѣй, ний ще видимъ, че явленията на трансценденталнитѣ фотографии сж се получавали у много лица, както въ Америка, така и въ Европа. Има още не малко други случаи, за които азъ не ще и да спомена. Но заради историчния интересъ, ще забѣлѣжа, че първитѣ признаци на тоя родъ явления се отнасятъ, както показватъ моитѣ справки, още къмъ 1855 година. Въ «Spiritual Telegraph», който се издаваше въ Ню-Йоркъ отъ м-ръ Бритонъ (томъ VIII стр. 152), азъ намирамъ слѣдната статия.

Дагеротипни спиритични изображения.

«Направени сж не малко опити за разрѣшение въпроса: могатъ ли да се получатъ на дагеротипна пластинка фигури или други спиритични изображения; но тѣ всички сж се показали бѣзуспѣшни, освѣнтъ случая, съобщенъ менѣ отъ единъ уважаемъ приятель изъ Ню-Орлианъ. Самия фактъ състои въ слѣдното: М-ръ Г., дагеротипистъ и медиумъ, се опиталъ на 8-н февруари да снеемъ потрета на своя малкъ двумѣсеченъ синъ, лѣжащъ на бабинитѣ си колѣна... На третия сеансъ се получилъ отличенъ портретъ на дѣтето, но странна работа: върху дагеротипа отъ пунктъ, приличенъ като на облаче, се спускала широка ивица до самото рамо на дѣтето и тукъ изчезвала. Тая широка

и непрѣкъсната ивица приличала на слънчевъ лъчъ, проникващъ прѣзъ нѣкакво отвѣрстие. . . При по внимателно вгледване забѣлѣзало се, че тя е донѣкадѣ прозрачна. . . Ни на една отъ прѣднитѣ снимки не е имало нищо подобно и най-внимателното изслѣдване на окръжаващитѣ прѣдмети не могло да даде достатъчно обяснение на оказалия се резултатъ».

Ето другъ случай, разказанъ на страница 170 на същия VIII томъ 1855 г.: — „Прѣди нѣколко дни единъ отъ тукашнитѣ жители м-ръ Хенри Гейбгартъ прѣдстави въ редакцията ни прѣкрасенъ фотографиченъ портретъ на своя десетгодишенъ синъ прѣдставляващъ слѣдното странно явление: на гръдитѣ на момчето лежи твърдѣ опрѣдѣлено свѣтло пѣтно въ елептича форма, като захваща по горѣ отъ лѣвото рамо и завършва подъ дѣсната рѣка. Свѣтлината е по-силна къмъ срѣдата и отслабва колкото се приближава къмъ края. За това чудно явление не се намѣри, видимо, никаква естествена причина, понеже нито художникъ, нито нѣкой другъ може да я открие“.

И въ двата тия случаи лесно е да се познаятъ първоначалнитѣ чѣрти въ фотографитѣ на г. Бити.

Като завършвамъ главата за трансценденталната фотография азъ не мога да отмина мълчаливо единъ отъ новитѣ случаи отъ този родъ. Рѣчьта е за фотографа Дж. Хартманъ, въ Цинцинати, Охайо. Да замълча за него не мога, тъй като добититѣ спиритични фотографии въ негово присѣствие сж били подхвърлени на най-строги изслѣдвания отъ цѣль комитетъ фотографи и при условия, които и Едуардъ Хартманъ не може да не признае за напълно убѣдителни. Ето що четемъ въ Бостонския «Spiritual Scientist» отъ 6 януари 1876 година: «Както е извѣстно, спиритични фотографии сж получени въ Цинцинати, въ работилницата на м-ръ Типлъ (Teeple, 100 West Fourth street, Cincinnati) чрѣзъ Дж. Хартмана, за което той е билъ подфвърленъ на силни нападки отъ страна на скептицитѣ, които го обвинявали въ мошеничество. Не отколѣ въ една отъ нашитѣ утрѣнни газети имаше статия въ три стълба, изпълнена съ всѣкакви доводи и разсуж-

деня за доказване, че всичко туй е просташка измама и самъ Хартманъ е най-наглия отъ шарлатанитѣ. Безъ да се гледа на туй, че той въ частни сеанси давалъ доказателства, достатъчно удовлетворителни, мнозина отъ приятелитѣ му се отнасяли недовѣрчиво, поради което той прѣзъ миналата седмица се отнесълъ къмъ обществото изобщо и къмъ фотографитѣ особено, съ заявление, че въ сѣбота на 25 декември той вика при себе си всички, които желаятъ да зематъ участие въ публичнитѣ безплатни опити; при което обяснилъ, че всѣко водителство на работата ще бѣде възложено на участвуващитѣ въ изслѣдването; че тѣмъ ще бѣде прѣдоставено право да избератъ стаята за опита, да донесатъ свои собствени плаки, своя камара, химически препарати, съ една дума всичко необходимо. Хартманъ обаче запазилъ за себе си само едно право: самъ да приготвя плакитѣ подъ надзора на опитни фотографи, за отстранение всѣко подозрѣние въ измама отъ негова страна.

„Настѣпни свѣтлото коледно утро и при Хартмана се явиха шестнадесетъ души, въ числото на които имаше фотографи, практикуещи въ нашия градъ. При обсъждане въпроса рѣшиха да се опжтатъ въ фотографията въ м-ръ Кетеръ (№ 28, West Fourth-Street). М-ръ Кетеръ вече не веднажъ е изобличавалъ спиритическитѣ фотографии, а Хартманъ никога по рано не е бивалъ въ работилницата му, слѣдовно, даденитѣ условия сж били за него двойно неблагоприятни: той се намиралъ въ чужда работилница и въ непознато нему общество отъ скептици, а още и специалисти, повече отъ другитѣ способни да забѣлѣжатъ и най-малката измама.

„М-ръ Хартманъ даде охотно съгласието си на всичко, като постави само условието, да не спорятъ, да не се подемиватъ и изказватъ съ думи или дѣло нѣща, които могатъ да нарушатъ мирътъ и хармонията, необходими за успѣха. Исканието на Хартмана, като свършено справедливо било е едногласно прието, и всичкото общество се опжтило въ домътъ на м-ръ Кетеръ.

«При влизане въ работилницата, присъствувавши-
титѣ били повикани да заематъ мѣстата отъ двѣтъ
страни на камарата и се заловятъ за ржцѣ. Хартманъ
прѣдложилъ да бѣде прѣтърсенъ и да му завържатъ
очитѣ, по послѣдната мѣрка е била отхвърлена отъ
фотографитѣ, като излишна. Слѣдъ туй Хартманъ из-
бира м-ръ Мореленда за свой асистентъ и свидѣтель
на това, що се върши просто и честно. Избиратъ още
м-ръ Мермана, фотографски практикъ и силенъ скеп-
тикъ; влизатъ тѣ въ тъмната стая, дѣто мистъръ Мер-
манъ зема своя собствена плака. Като я приготвилъ,
тѣ се върнали при камарата. Мерманъ поставилъ доне-
саната плака и седналъ да се фотографира. Позата
произхождала срѣдъ грубо мълчание, а слѣдъ туй
плаката занесли въ тъмната стая, дѣто ги послѣ-
дилъ г. Хартманъ. Скоро се раздалъ възкликъ: «Нѣма
результатъ!» Скептицитѣ ликували.

«Приготвили друга плака, при което Мерманъ
пакъ прослѣдилъ за всичкитѣ дѣйствия на Хартмана,
но и този пътъ нищо не излѣзло. Скептицизмътъ
тържествувалъ. . .

«Сега за всички манипулации билъ избранъ м-ръ
Кетеръ, стопанина на работилницата — силенъ скеп-
тикъ и по-всѣка вѣроятность, най-добрия въ градътъ
експертъ Хартманъ, речи, почналъ да пада въ униние
и, като се отказалъ да иди въ тъмната стая, останалъ
при камарата дълбоко замисленъ. Въ тъмната стая
експертитѣ отишли безъ него, и Кетеръ самъ при-
готвилъ плаката. Като се върнали тѣ прѣдаватъ касе-
тата на Хартмана, който едва можалъ да я постави
както трѣба, толкова билъ разстроенъ. При все туй
той повикалъ двамина джентълмени да положатъ рж-
цѣтъ си на камарата заедно съ него. Тѣй станала и
третата поза, и пакъ безъ резултатъ.

«Речи, работитѣ отиваха твърдѣ злѣ за бѣдния
Хартманъ, но пакъ той прѣдложилъ на м-ръ Кетеръ
да приготви още една плака, а самъ както по-рано
потъналъ въ мисли. Мерманъ седѣлъ при Хартмана и
камарата, като наблюдавалъ зорко всѣко негово дви-

жение, както прѣвикналъ въ дълго-лѣтната си практика по «изобличение професионалнитѣ медиуми».

«Когато Кетеръ въ присѣствие на Мореленда свършилъ въ тъмната стая приготвянето на четвъртата плака, той я изнесалъ и връчилъ на Хартмана.

„Д-ръ Моро билъ избранъ за позиране, а другъ господинъ за налагане рѣка върху камарата и отъ ново поставили плаката срѣдъ дълбоко мълчание. Хартманъ забѣлѣзано треперялъ и билъ потопенъ въ нѣма молитва. Рѣцѣтъ на лицата, що се досѣгали до камарата, нагледъ сѣщо треперяли, като подъ влияние на нѣкаква тийна сила. Най-послѣ Хартманъ прѣкъсва тѣгостното ожидане, закрива камарата; слѣдъ туй Кетеръ взема плаката, и съпроводенъ отъ Мореленда огдѣля се въ тъмната камара за проявлението ѝ. Хартманъ продължава да стои при камарата, по челото му течатъ едри капки потъ; останалото общество въ дълбоко мълчание ожидало присѣдата, която щеше окончателно да разбие любимитѣ надежди на спирититѣ.

„Но скоро се раздаде грѣмкия викъ на Мореленда и възгласъ на почуда отъ Кетера: „Има резултатъ!“. Лицето на Хартмана просиява, между това когато приятелитѣ му едва вѣрващи въ хубавитѣ вѣсти, наедно съ скептицитѣ се трупатъ около м-ръ Кетера, държащъ на видѣло стѣклената плака. Дѣйствително около главата на Д-ръ Моро, се виждала наклонила се къмъ него фигура на млада жена. Мерманъ гледа Кетера, а тоя съ нѣмо удивление — Мермана, като повтаря — „че той тукъ не е въ нищо отговоренъ, че тази е една отъ неговитѣ плаки, и че той добръ знае, че когато е турена въ камарата, на нея нищо не е имало. А изображението бѣ на лице!“ *Хартманъ обаче никакъ не влизалъ въ тъмната стая въ врѣме на приготвянето. Какъ се бѣ появила тая фигура, той и самъ не знаеше, но фигурата бѣ тукъ!* Скептицитѣ и спирититѣ бѣха еднакво поразени отъ резултата на тоя *бѣлѣжитъ и рѣшающъ опитъ*.

„Рѣшающъ въ тая смисълъ, че макаръ Кетеръ, Мерманъ и др. да не признаваха спиритичното произхождение на фигурата върху плаката, при все това

всички дойдоха до заключение, че Хартманъ, при даденитѣ условия — като не е влизалъ въ тъмната стая, не се е допиралъ до плаката, не е могълъ съ нѣкакъвъ фокусъ да произведе подобно изображение. Всички присъствающии се съгласиха да засвидѣтелствуватъ съ своя подписъ получения резултатъ.

Свидѣтелство дадено г. Хартману.

„Ние подписанитѣ, участвувахи въ публичнитѣ изслѣдвания спиритичнитѣ фотографии, прѣдприети по желанието на м-ръ Дж. Хартманъ, засвидѣтелствуваме, че ние внимателно слѣдихме всички манипулации съ наши собствени плаки, както въ тъмната стая, той и вънъ отъ нея, и че ние не намѣрихме никакъвъ признакъ на измама или фокусъ отъ страна на м-ра Хартмана. Ний свидѣтелствуваме още, че въ врѣме на послѣдния опитъ, който даде резултатъ, м-ръ Дж. Хартманъ не само не се е допиралъ до плаката, но и никакъ не влиза въ тъмната стая“.

„J. Slatter. — C. H. Murhman — V. Cutter. — J. P. Weckman. F. T. Moreland. — T. Teerle — профес. фотографи. — F. Saunders. — Wm. Warrington. — Joseph Kinsay. — B. T. Hopkins. E. Hopkins. — G. A. Carnaham. — Wm. — Sullivan. — James P. Geppert. — D. V. Marrow, M. D. и Robert Leslie“.

„Цинцинати, Охайо, 25 декември 1875.“

(Прѣпечатано въ „Spisitalist“ № 179. (Томъ VIII, № 4, Лондонъ, януари 28, 1876, стр. 37 и 38).

Но публиката никога се не задоволява отъ подобно доказателство и всѣкога иска нови, никакво лично свидѣтелство не се вижда достатъчно, щомъ работата се касае до фактъ изъ областъта на чудесното.

Едвамъ изминали нѣколко мѣсеца слѣдъ даденото на Хартмана свидѣтелство отъ името на шестимата фотографи, когато се намѣрилъ принуденъ да направи новъ въззивъ въ газетата „Cincinnati Enquirer“, и новъ комитетъ, начело съ фотографа Слейтъръ, се съставилъ за окончателното разрѣшение за сѣщия тоя въпросъ. Резултатитѣ му сѣ били ново тѣржество за Хартмана, както това се вижда отъ свидѣтелството, което му е дадено отъ тоя комитетъ и напечатано въ

„Spiritual Scientist“ 25 май 1876, стр. 135 и прѣпечатано въ „Spiritualist“ 1876, I стр. 314.

Слѣдъ всичко изложено въ тая глава, имаме пълно право да считаме явленията на трансценденталната фотография за фактъ положително доказанъ; а ако това е така, то фипотезата за халюцинация, на която нашия авторъ тѣй силно се е опиралъ, вече достатъчно е разклатена въ своитѣ основи, и азъ отъ своя страна — подобно на туй, което Хартманъ твърди относително несъстоятелността на спиритичната хипотеза — мога да кажа, че хипотезата за халюцинация вече изгубва почва подъ себе си и само искусно се държи на кѣса «опора» (стр. 133). Ще се крѣпи ли на кѣсата си «опора» както и да е, когато ние прѣминемъ въ главата за материализацията, това скоро ще видимъ.

в) Материализация и дематериализация чувствено възприемима отъ обектитѣ.

Подъ това заглавие намъ прѣдстои специално да се занимаемъ съ явления — образуване различни тѣла одушевени и неодушевени, подлежащи на чувствено възприятие, въ по-голѣмата си частъ, само въ течение на непродължително врѣме. Такова явление е толкова вѣтъ отъ всѣко вѣрване, толкова излиза изъ редътъ на своята серия отъ обикновени медиумични явления, щото самъ Хартманъ, макаръ и да допуска реалната възможностъ на тия послѣднитѣ, като зема за тѣхъ човѣшко свидѣтелство въ всичката му цѣлостъ, отказалъ се да го приеме, когато му дошло да пристѣпи къмъ тълкуване явленията на материализацията — той не признава въ тѣхъ никокво обективно съдържание и намѣрилъ за необходимо да ги принесе изцѣло въ областта на субективното. Прѣди да се прѣстѣпи къмъ изучаване явления толкова необичайни и сложни, трѣба да се попитате, не можемъ ли да намѣримъ въ лѣтописитѣ на медиумизма друга какви и да сѫ явления по прости, тѣй да кажемъ, повече обикновени, които би принадлежали на сѣщия разредъ и би могли да ни

послужатъ като antecedенти за допускане и разбира-
не явления по сложни, както намъ се удаде това да
направимъ като говорихме за трансценденталната фото-
графия? Такива по-обикновени явления съществуватъ,
и тѣ сж известни подъ общото название факти —
«проникване въ материята», прѣдставляващи въ по го-
лѣмата си частъ „приноси“ и изчезване на прѣдмети
въ затворено пространство. Факти отъ подобенъ родъ
съставляватъ не малка частъ отъ цѣлата съвокупность
на медиумичнитѣ явления; тѣ сж се проявявали па-
ралелно съ фактитѣ на частичната материализация отъ
самото начало на спиритичнитѣ движения. Но като
факти, сравнително, обикновени, относящи се въ по го-
лѣмата си частъ къмъ прѣдмети неодушевени, тѣ сж
наблюдавани вече въ съвършената имъ пълнота, когато
явленията на материализацията сж се намирали още въ
своята елементарна стадия, бидейки, по самата своя
природа, явления сложни, подлежащи на закона на
развитието. Фактитѣ отъ проникване въ материята,
макаръ на имедъ да се прѣдставятъ и твърдѣ прости,
но при всичко това иматъ голѣмо значение. Тѣ ни
прѣдставятъ нагледно и положително доказателство, че
прѣдъ насъ е *трансценденталенъ фактъ*, т. е. явяващия
се като резултатъ отъ дѣйствие надъ вѣществото на
такава сила, за която ние не можемъ да си съставимъ
никакво понятие.

И това което е важно за нашата критика — прин-
ципа, лежащъ въ основата на тия явления, е вече до-
пуснатъ отъ самия Хартманъ. макаръ и да го при-
знава тъй да се рече мълчаливо. Като споменава за
«експансивното дѣйствие на медиумичната нервна сила,
прѣодолеваща сцеплението на материалнитѣ частици»
(стр. 53), г. Хартманъ прѣгледва медиумичнитѣ явле-
ния, относящи се до «проникването въ материята», като
ги нарича при това «область на явления особно невѣро-
ятни» (стр. 54). Той цитира доказателни опити отъ
Цолнера и факти отъ принасяни прѣдмети въ затво-
рена стая, тъй многократно наблюдавани, при най-
убѣдителни условия. И когато Хартманъ пристѣпя
къмъ явления отъ матермализации и къмъ тълкуването

имъ посрѣдствомъ халюцинация, той се широко възползувалъ отъ медиумичнитѣ факти за проникване въ материя, допущани отъ спирититѣ, щото да отфърли реалната обективностъ на всички явления по материализацията, наблюдаваеми при уединение на медиума: никакви връзки не могатъ да одържатъ тоя послѣдния на мѣстото му, — нито даже клѣтка, въ която медиума би билъ поставенъ; „защото, ако медиума сомнабулъ може да проникне прѣзъ такива вѣщества, то нищо му не бърка, безъ да се гледа на всички тия прѣдпазвания, да изгѣкне прѣдъ зрителя въ качество на явление“ (стр. 111).

По този начинъ г. Хартманъ допуска, по принципъ, възможността на медиумичния фактъ „проникване въ материя“, тъй също, както допуска възможностъ въ всички други явления, като се опира на людско свидѣтелство. Но, като говори за тия факти и се ползува отъ тѣхъ за защита своята халюцинационна теория, не ни дава за тѣхъ *никакво обяснение*; той само се изказва противъ хипотезата на Цолнера, който прибѣгва къмъ четвъртото измѣрване пространството, и се съгласява по-скоро «въ полза на молекулярното потресване вѣщественитѣ връзки на тѣлата» (стр. 56), което може да дойде и до подобенъ разривъ, както се тава често наблюдава. Но веднажъ факта — «проникването» на едно твърдо, вѣщественно тѣло въ друго подобно е допустнатъ даже по принципъ, то явно е, че ние не пожемъ да си го прѣдставимъ иначе, освѣнъ като прѣдположимъ моментална дезагрегация на твърдото вѣщество въ момента на прѣминване на прѣдмета и неговото незабавно слѣдъ туй възстановяване, или на медиумиченъ езекъ — неговата дематериализация и обратна материализация. Само по себе се разбира, че това опрѣдѣление е само условно, по липса на други термини, че то се отнаси само къмъ видѣтъ, а не и къмъ сжщността на явленията. Безполезно ще бжде тукъ да умножаваме примѣритѣ отъ подобни факти, тъй като Хартманъ ги цитира въ достатъчно количество, а азъ ще приведа само два, които иматъ това прѣдимство, че сж се извършили прѣдъ

очитѣ на самия наблюдатель и не внезапно, а по дадени по рано опѣтвания.

Ето за какво свидѣтелствува м-ръ Колей въ писмо, напечатано въ «Medium and Daybreak» 1877 година (стр. 709), като за фактъ, който доказва възможността да проникне материя прѣзъ материя. Той разказва за това, какъ на единъ сеансъ съ медиума Монко, като забѣлѣзалъ присѣствие на значителна сила, той почналь да държи подъ стола грифелна дъска съ кжсъ моливъ (като не е имало грифелъ) съ надежда да получи непосредствено писане. Той продължава тъй: «Това обаче не ми се удаде: на дъската се виждатъ само нѣкакви кавици, като нагледно доказателство за непригодността на карандаша. Слѣдъ туй «Самуилъ» (невидимия внушителъ), като говорилъ чрѣзъ своя медиумъ, що се е намиралъ въ трансъ, попиталъ като разгнѣвенъ на негодния моливъ: «Изгори го или го потопи». — «Да го потопа ли?», казахъ азъ. — «Сложи ржка на гърлото на шишето (сѣдоветъ слѣдъ вечера не бѣха още раздигнати), — сега гледай внимателно». Молива лѣжеше на грифелната дъска край нозѣтъ ми, и медиума, който бѣ въ трансъ ни веднажъ не бѣ се допрѣлъ до него. „Е“, заговори пакъ Самуилъ чрѣзъ Монка, като го отстраняваше въ далечния жгълъ на стаята и протѣгаше ржка по направление къмъ шишето, — „бѣди сега внимателенъ, и гледай хубаво“. И въ мигъ молива скочи прѣзъ ржката ми въ шишето и плувна по водата.

„Лондонъ, 1-и ноември 1877 г. „Томасъ Колей“.

Малко по-късно достауважаемия м-ръ Колей е обнародвалъ и слѣдния опитъ. «На сеанса съ медиума Монко азъ написахъ на грифелната дъска: — «Можешъ ли ти прине тая дъска на петото стѣпало отъ стълбитѣ въ коридора?» Като сложихъ на подѣтъ дъската съ написаната страна отъ долу, азъ грѣмко попитахъ: «не ще ли ни напишете на тая сѣщата дъска какво и да е?» Току що се върнахъ на мѣстото си и фанахъ ржцѣтъ на Монка въ своитѣ, когато нѣщо тежко тласна нозѣтъ ми на страна и свѣтлина по ярка отъ

два горящи въ насъ газници, свѣтна изъ подъ масата по-направление къмъ затворената врата; въ сѣщия тоя моментъ се разададе силенъ трѣсъкъ, подобенъ на тоя, който би се раздалъ отъ блъсване грифелната дъска силно въ вратата; азъ подиръ това самъ провѣрихъ. Обаче, макаръ и ние да видѣхме свѣтлина и чухме трѣсъкъ, но полета на грифелната дъска не бѣ видѣнъ; само въ момента на трѣсъка едната страна на нейната рамка отлѣте назадъ къмъ нозѣтъ ми и се плъзна по пода. Като видѣхъ, че грифелната дъска, съгласно моето желание, бѣ прѣнесена прѣзъ заворена и заключена врата, и че ми се пада да бѣда пакъ свидѣтель на удивителното явление — проникване на материя прѣзъ материя, азъ станахъ и, все още държащъ за рѣцѣтъ Монка, дойдохъ съ него до вратата, която отворихъ; дѣйствително, дъската лежеше на петото отъпало! Азъ я поехъ и намѣрихъ, че отново на нея написаното напълно съответствуваше на извършеното таинствено явление, понеже на моя въпросъ: „Можешъ ли прѣне тая дъска на петото стѣпало на стълбата?“ бѣ отговорено: «Сяди самъ — ето я. Прощавай!» (Medium», 1877 г., стр. 741).

Тоя опитъ билъ повторенъ още два пѣти прѣдъ други свидѣтели (пакъ тамъ, стр. 761 и 786); на послѣдния опитъ грифелната дъска била моментално прѣнесена на двѣ мили отъ мѣстото на сеанса въ квартирата на едного отъ присѣствувавшиѣ.

Веднажъ факта за проникване въ материята, т. е. моменталната дематериализация и обратната материализация на сѣществуящъ прѣдметъ, ни е даденъ, ний минваме логически къмъ въпроса: защо силата, производяща тая дематериализация, не може да даде дематериализирани тѣла, при обратната имъ материализация, въ друга форма, отъ тоя, що имъ е принадлежала по рано? Ако силата производяща тия явления, е нервна сила, както Хартманъ е наклоненъ, повидиму, да допустне това, то ние можемъ да помислимъ, че тая сила може да произведе на тѣлата видими отпечатъци, т. е. да произведе нѣкакви молекулярни измѣнения, съответни не само на формата, на организѣ на медиума.

отъ когото тая сила излиза, но даже и всѣка друга странна форма, каквато сонамбуличната фантазия на медиума би намислила да даде на подобенъ отпечатъкъ. А тукъ, ето, самата нервна сила, като дезагрира какво и да е тѣло, разполага съ всичкитѣ атоми и въстановява тѣлото съ помощта на сжщитѣ тия атоми, би могла да му даде такава форма, каквато сонамбуличната воля на медиума намисли да му даде. Това заключение не би било противно на логиката, спорѣдъ хипотезата на Хартмана, и ние не виждаме причини, по които той би могълъ да го отрича, като прѣдполага, ще повтаря пакъ, че тука ние имаме работа съ нервна сила, надарена съ свойства, каквито ѝ приписва г. Хартманъ.

На основание сжщото разсжждение ние имаме право да видоизмѣнимъ това заключение въ слѣдния образъ; силата, що разполага съ такава властъ надъ вѣществото, не е необходимо дълга да произвежда дезагрегация на цѣлата маса на дадения прѣдметъ, а може да се ограничи за каква и да е своя обективация само върху нѣкое количество отъ тая материя за образуване или подобни на дадения прѣдметъ, или други, отличенъ по форма. И, наистина, спиритизма ни прѣдставява тия два вида явления, извѣстни подъ името *раздвоения* и *материализации*, обхващащи както одушевени така и неодушевени прѣдмети. Разграничителната линия между тия явления не може, очевидно, да бѣде съвършено опрѣдѣлена, защото тя зависи само отъ степенята на въплътеностъ на материализираното тѣло.

Що се отnosi до раздвояване неодушевени прѣдмети, то отъ всичко най често се е наблюдавало раздвоение на тканитѣ. Фактъ, твърдѣ извѣстенъ е, че въ туй врѣме, когато държатъ медиума за двѣтъ ржци, нередко виждатъ подобие на неговата ржка наедно съ ржкава. Като на единъ най-достовѣренъ фактъ отъ тоя родъ, азъ мога да посоча на произлѣзлия въ врѣме на електрическия Круксовъ опитъ съ г-жа Фай, който г. Хартманъ счита, отъ гледна точка на пълна невъзможностъ за личното участие на медиума, като

свършено доказателенъ. Ето неговитѣ думи: „Свързването посредствомъ съприкосновение къмъ електродама, както сж го употребявали Круксъ и Варлей при сеанситѣ за физични явления съ г-жа Фай, може да се счита достатъчно обезпечено“ (стр. 22). А между това ржката, показваща се изъ подъ завѣсата, била въ копирено гължбовъ ржкавъ, точно такъвъ, какъвто е билъ и медуимовия, и ние имаме за това твърдѣ категоричното свидѣтелство на сждията г. Кокса, който не е признавалъ ни материализацията, ни раздвоението («Spiritualist», 1875 г. I стр. 151). Отъ гледна точка на г. Хартмана, това би трѣбвало да бжде халюцинация, но тя нѣма тука достатъчно основание. Само отъ себе се разбира, че медиума не е и мислилъ да произвежда халюцинация съ собствената своя дрѣха. Що се касае до присъжествувавшитѣ, то тѣ, разбира се, никакъ не сж очикали такъвъ сюрпризъ. Други фактъ отъ подобенъ родъ, сжщо толкова драгоцѣненъ, станалъ на сеанса у Девенпорта. Въ тъмно внезапно съ цѣлъ за изобличение, нѣкакъвъ скептикъ запалва клечна кибритъ, и вижда, че Девенпортъ, седялъ на мѣстото си, съ свързани ржцѣ и нозѣ о столътъ, а наедно съ тѣхъ и свършения двойникъ (включително и дрѣхитѣ), изчезнали отъ тѣлото на медиума. (Гледай «Спиритуалистъ 1873 г. стр. 154 — 470; „Ferguson. Supramundane facts“, стр. 109; гл. сжщо любопитното показание на Clifford Smith'a, „Spiritual Magasine» 1872 стр. 489; сжщо „Спиритуалистъ“ 1876 г. I, стр. 189). Като говоримъ за раздвояване на дрѣхитѣ, иде по необходимостъ да се спомѣне въ сжщото врѣме и за раздвояване на човѣшката форма, antecedента на която ние вече имаме въ явленията на трансценденталната фотография, но тукъ азъ не ще влизамъ въ подробности, тѣй като по късно ние ще се повърнемъ къмъ тоя прѣдметъ. Ние сега прѣко ще прѣминемъ къмъ явленията на материализацията.

Съдържание на сп. „Видѣлина“

Година II.

	Стр.
А. В. С. на теософията	61—64
Адамъ и човѣшкия родъ на земята	202—206
Архангелъ Михаилъ	288—289
Анимизмъ и спиритизмъ	10—17, 44—50, 77—84, 119—124, 186—191, 217—224 (124), 249—256 (156), 293—321
Весѣда съ безплѣтенъ маршпанецъ	85—90
Благотворното дѣйствие на хипнотизма	208 (108)
Богъ въ природата	1—5
Богохульникъ	287
Българскиятъ езикъ (бждна гледка)	90—91
Видѣние на духове въ софийска къща	59
Видѣнието на единъ свѣщенникъ	94
Видѣль починалия си учителъ	29—30
Внушение	58—59
Внушение	184
Втори сеансъ въ Търново	55—56
Добро и недобро душевно и тѣлесно състояние	244 (144)
Доказани явления отъ единъ спиритъ	274—279
Духознанието	161—162
Духътъ на единъ любостежателъ	28—29
Духовни явления въ Нови-пазаръ	247—248 (148)
Едно бѣлѣжито видѣние	26—27
Единъ случай отъ прѣдсказателенъ сънъ	214—215 (115)
Епилепсия излѣкувана по духовенъ начинъ	244—245 (145)
Животнитѣ виждатъ ли духове?	211—212 (112)
Загубената вѣщъ	215—216 (116)
Законитѣ за съобщение съ духоветѣ	163—171
За сжщността на човѣка	124—128
Изповѣдта на единъ страдалецъ духъ	129—248
Изобличение одумничеството	56—57
Изцѣряване	182—183
Имали животъ на другитѣ планети	33—40, 68—76
Колко старо е човѣчеството?	20—21
Любовта и живота	285—287
Лѣкаря Вилесъ	158—159
Миръ и любовь	65—68
Мисли за живота	285
Мисли на единъ духъ	91—93
Наука безъ вѣра е гласъ въ пустиня	149—152
Науката и спиритизма	6—9
На отчаянитѣ душегубци (стих.)	93
Околoduшника съзрѣвъ прѣвъ микроскопа	225—228 (128)
Оспорвана страна между тоя и она свѣтъ	228—236 (136)
Писмо къмъ една бѣла робиня	237—243 (143)
Познаване на мисълта	153—156
Прилика на човѣка съ божеството	209—210 (110)
Прискърбенъ случай отъ хипнотическо внушение	207 (107)
Привидѣние въ единъ замъкъ	213—214 (114)

789

Произволно медиумично явление	181—182
Прѣдразсѣжджци и спиритизмъ	171—174
Прѣдричането на духоветѣ	179—181
Прѣдвѣщателенъ сънъ	183—184
Прѣдупрѣждение въ сънъ	248 (148)
Прѣдпазване чрѣзъ сънъ	94—95
Прѣдизвѣстителенъ сънъ	32
Разговоръ съ духътъ на единъ астрономъ (отъ К. Фламарионъ)	193—202
Разказа на новия познаиникъ	24—26
Раздвояване	156—157
Размишление на Мохамеда	188—179
Рѣчникъ на спиритични думи	128
Самоубийци	279—285
Сполучливъ сеансъ	21—23
Сократова фамилиаренъ демонъ	157
Странствуванията на единъ духъ	257—273
Съгласенъ ли е спиритизма съ науката?	41—44
Съобщения, отъ бивши Марсовъ жители	18—20, 51—54
Сънищата на единъ затворникъ	290—292
Таинственото (отъ К. Фламарионъ)	106—118
Умрѣлъ баща се явилъ на синътъ си	212—213 (113)
Ученъ материалистъ	97—105
Чудно прѣдизвѣстие	30—31
Явления въ Русия	246 (146)
Ясновидство	185

Воспр. руганна Сирингана
Миренъ а ая —

Годишенъ абонаментъ на „Видѣлина“ за 10 книжки
годишно е:

2 лева за България

3 " " странство

 Абонаментитѣ се внасятъ на издателя г.
Т. Ив. Бъчваровъ, кварт. Банишора — София.

СПИСОКЪ

HA

книгитѣ които се намиратъ за проданъ въ редак.
г. Д-ръ Мирковичъ — въ Сливенъ

1	Безсмъртна Любовъ — психически романъ, 8-ни, 848.	3.—
2	Аланъ Кардекъ, спирит. въ най-браткото си израж. 8-ни, 47	—30
3	Характера на спирит. Откровение 8-ни, 31	—30
4	Защо живѣемъ? 8-ни, 36	—30
5	Домашенъ омиопатически лѣкаръ или какъ да се лѣкува човѣкъ самичакъ 8-ни 326	2.50
6	Униятското движение до черковния въпросъ 8-ни 84	—40
7	Позитивизмъ и Спиритизмъ 8-ни, 31	—30
8	Нова-Свѣтлина 1, 2, 3, 4, и 5 година съ цѣна за всѣка година	2.50
9	Здравословие 1, 2 и 3 година съ цѣна за всѣка година	1.50
10	Вѣчнитѣ истини отъ Духа на Викторъ Хюга	—60
11	Стелла, романъ отъ Фламариона	2.50
12	Юнашки подвиги	—30
13	Хроника	1.—
14	Вилхелмъ Телъ	—80
15	Нравствено възпитание	—30
16	Майчино възпитание	—60
17	Спенсеръ	2.—
18	Историята на едно прѣстѣпление	1.50
19	Свѣстѣта	—60
20	Патриотизмъ	2.—
21	Цеко	—60

ОТКРИВА СЕ ПОДПИСКА ЗА СПИСАНИЕ

VII год. „РОДИНА“ VII год.
1905

Отъ януари 1905 г. „Родина“ начина VII-та си годишнина. Материала прѣзъ тая година ще е подраздѣленъ на слѣднитѣ отдѣли:

I. Изъ родината. Въ тоя отдѣлъ ще се помѣщаватъ описания на български градове, старини, пѣтописи и др.

II. Изъ науката. — Научни статии и литература.

III. Изъ широкия свѣтъ. — Очерки за далечни страни и народи, както и разкази и пѣтописи по свѣта.

Премия за 1905 год.: „Задачитѣ на етиката“ отъ К. Д. Кавелинъ.

Годишния абонаментъ е въ прѣдплата 5 лева за 12 мѣсечни книжки, а за странство 6 лева.

Всичко се изпраща на адресъ: Редакция сп. „Родина“ — София.

Отъ Редакцията.

У редакцията на сп. „Родина“ се намиратъ за проданъ слѣднитѣ книги:

„Ламермурската невѣста“, романъ отъ Валтеръ Скотъ. Цѣна 3 л. 50 ст.

„Умствено и нравствено саморазвитие“, отъ В. Чанингъ, (рѣчь държана въ бостонския работн. клубъ). Цѣна 60 ст.

„Чудагътъ“, романтична драма отъ М. Ю. Лермонтовъ. Цѣна 50 ст.

„Една банкнота за 1,000,000 фунта стерлинги“, отъ Маркъ Туенъ. Цѣна 30 стотинки.

„Архиологически бѣлѣжки за Цариградъ“ отъ А. Гяуровъ. Цѣна 30 стот.

„Европа въ деветнадесетия вѣкъ“ отъ Д-ръ Х. П. Джѣдсонъ. Цѣна 2-50 лева.

„Разпятието на Филипъ Стронгъ“ повѣсть отъ Чарльзъ М. Шелдон. Цѣна 1 левъ.

„Бѣлъ центра на земята“, геологически романъ отъ Жюль Вернъ. Цѣна 2 лева.

„Македонска Швейцария“ и нейното състояние подъ турцитѣ отъ А. Христовъ. Цѣна 20 стотинки.

Който си изпише горнитѣ книги, отстъпватъ му се съ 25% отбивъ.